



КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

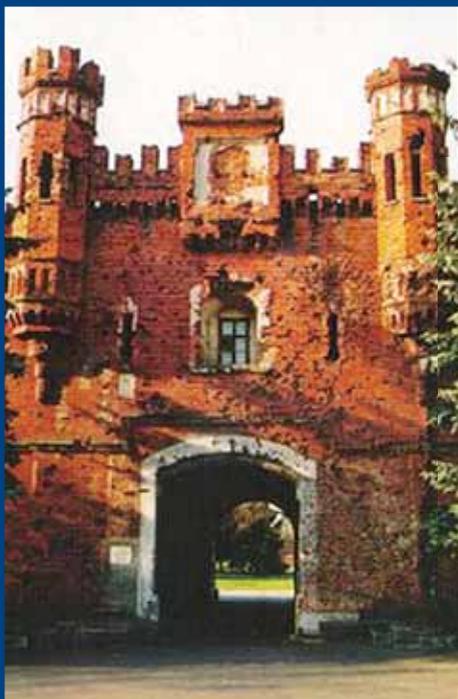
Фота: Мікалая ПЯТРОВА, БелТА



30 мая Кіраўнік дзяржавы
Аляксандр Лукашэнка
ў Палацы Рэспублікі
сустрэўся з адоранымі
навучэнцамі, студэнтамі,
прадстаўнікамі таленавітай
моладзі — лаўрэатамі
і стыпендыятамі
спецыяльных фондаў
Прэзідэнта.

С. 2

РАСПАРАДЗІЦЦА З КАРЫСЦЮ ДЛЯ АЙЧЫНЫ!

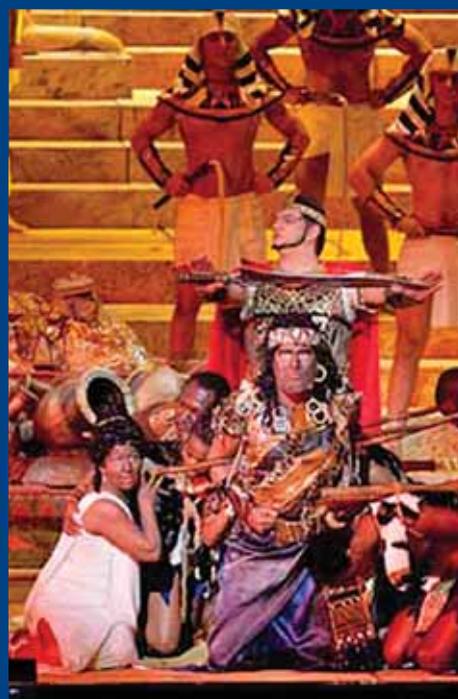


С. 3

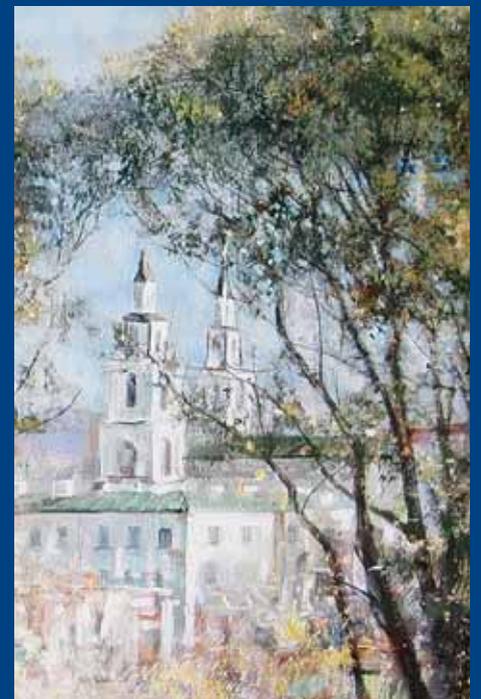
3 — 5 чэрвеня
ў Паставах —
Міжнародны фестываль
«Звіняць цымбалы
і гармонік»



С. 6



С. 7



С. 10

Інвестыцыі ў творчасць



Паводле добрай традыцыі, у Палацы Рэспублікі Прэзідэнта нашай краіны Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з навучэнцамі, студэнтамі і прадстаўнікамі таленавітай моладзі.

Такім чынам — 30 мая. Вірлівія групкі моладзі, жывыя стасункі з сябрамі і калегамі, традыцыйнае фота на памяць з Прэзідэнтам, атрымманне з рук Кіраўніка дзяржавы дыпломаў, пасведчанняў, нагрудных знакаў лаўрэатаў спецыяльных фондаў Прэзідэнта... Але на першым месцы, як заўсёды, — адкрытая размова.

“Беларуская зямля багатая на слаўныя імёны. Іх спадчына — унікальныя помнікі доўгавыстаўкі, шэдэўры навуковай думкі, літаратуры і мастацтва — з’яўляецца нашай духоўнай апарай і прадметам нацыянальнай гордасці”, — зазначыў у сваіх словах Прэзідэнт Беларусі, падкрэсліваючы, што менавіта таленавітыя людзі ва ўсе часы з’яўляліся і з’яўляюцца лакаматывам сусветнай гісторыі. “Сёння, — дадаў ён, — наша краіна мае патрэбу ў здольных і энергічных людзях. Грандыёзныя планы могуць быць рэалізаваны толькі тымі, хто генеруе новыя ідэі і ажыццяўляе іх на практыцы. Падтрымка талентаў — інвестыцыі ў будучае”.

У Беларусі створана эфектыўная сістэма працы, якая дае магчымасць напoўніцу раскрыць і развіць здольнасці дзяцей і маладых людзей. “Любы талент можа разлічвацца на адрачную, мэтанакіраваную падтрымку і ўвагу з боку дзяржавы”, — падкрэсліў Лідар краіны. Тым больш, што да тых дзясяткаў алімпіяд, фестываляў і конкурсаў, якія даюць маладым шырокія магчымасці, каб праявіць сябе, сёлета дадаліся яшчэ два: тэлепраекты “Дзеці новага пакалення” і “Я спяваю!”.

Сведчаннем таго, што праца па падтрымцы таленавітай моладзі мае не фармальны, а рэальны плён, — 26 узнагарод найвышэйшай

пробы, заваяваных у мінулым годзе беларускімі школьнікамі на міжнародных алімпіадах, папулярных выступленні прадстаўнікоў нашай краіны на Маладзёжных Дэльфійскіх гульнях, Собінаўскім музычным фестывалі, конкурсе “Дзіцячая Новая хваля” і іншых прэстыжных творчых спаборніцтвах.

“Краіна дае ўсім вам унікальныя стартавыя магчымасці. Распарадзіцеся імі з карысцю як для сябе, так і для сваёй Айчыны. Няхай вашы медалі і прызвы прынясуць з часам рэальную карысць Беларусі”, — звярнуўся Кіраўнік дзяржавы да ўдзельнікаў сустрэчы. І нагадаў, што “...каму шмат дадзена, з таго шмат і спытаюць. У вас усё наперадзе. Будзьце актыўнымі і мэтанакіраванымі”.

С л о в а л а ў р э а т а м

Уражаннямі пасля сустрэчы з Прэзідэнтам падзяліліся з “К” некаторыя яе ўдзельнікі — лаўрэаты спецфонду Кіраўніка дзяржавы па падтрымцы таленавітай моладзі.

Калі табой ганарацца

Аксана ВОЛКАВА, вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусі:

— На сустрэчу Аляксандра Лукашэнкі з творчай моладдзю я трапіла ўжо трэці раз. Прыемна, што мяне заўважаюць і адзначаюць. Вядома, любога артыста моцна стымлюе прызнанне, радасна адчуваць, што табой хтосьці ганарыцца. Важнае для мяне і веданне таго, што мая творчасць патрэбна краіне. Усё гэта дае новыя сілы для працы.

Хочацца працаваць больш!

Дзмітрый ЗАЛЕСКІ, кіраўнік тэатра сучаснай харэаграфіі “D.O.Z.S.K.I”:

— Уражаннямі ад сустрэчы ў мяне — пазітыўныя! Прэзідэнт казаў вельмі слушныя словы наконт таго, што культуру і мастацтва

Лідар краіны таксама зазначыў: “Маладым прадстаўнікам творчых прафесій заўсёды было няпроста прабівацца. У сувязі з гэтым хацеў бы даручыць Ураду распрацаваць сістэму садзейнічання маладым талентам ва ўвасабленні іх задум на практыцы і наогул надаць новы імпульс развіццю сучасных напрамкаў мастацтва, дзе моладзь можа рэалізаваць сябе”.

Аляксандр Лукашэнка асобна сказаў цёплыя словы педагогам, чые намаганні далі магчымасць дасягнуць уражальных вынікаў, а таксама бацькам маладых талентаў, без штодзённай падтрымкі якіх таксама было б немагчыма ў поўнай ступені раскрыць задаткі, закладзеныя прыродай.

Напрыканцы сустрэчы Аляксандр Лукашэнка зазначыў, звяртаючыся да маладых: “Я вельмі хацеў бы, каб тыя таленты, якія нарадзіліся, узніклі ў нашай краіне, працавалі на нашу краіну. Так, вы можаце ехаць вучыцца, куды хочаце, у любы пункт планеты. Вы будзеце запатрабаваны. Але вы павінны памятаць, што карысць вы павінны прыносіць свайму народу”.

Таццяна КОМАНОВА

дзяржава павінна і будзе падтрымліваць, што б ні здарылася. Я маю вялікае жаданне вывесці наш калектыў на новы ўзровень, зрабіць так, каб яго ўдзельнікі (а іх сёння — каля 15 чалавек) маглі аддаваць больш часу на рэпетыцыі і выступленні. У планах — развіваць тэатр, развівацца прафесійна самому.

Зрабіць усё для краіны!

Рынат МЯЗІТАЎ, студэнт факультэта дызайну і ДПМ Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў:

— Пасля сустрэчы з Прэзідэнтам краіны я на сто працэнтаў упэўніўся: падтрымка культуры і моладзі ў Беларусі вельмі вялікая. Я думаю так раней, але не ведаў, што гэта адбываецца ў такіх маштабах. Мне хацелася б пасляхова скончыць Акадэмію і застацца ў нашай краіне, працаваць на яе карысць. Планую працаўладкавацца ў дзяржаўную структуру!



З прывітальным словам на адрас прысутных звярнулася і Ніна Мазай, старшыня спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Яна павіншавала не толькі самім стыпендыятам і лаўрэатам, але таксама і іх педагогам, бацькам — усіх тых, для каго гэты перамога таксама сталі плёнам карпатлівай штодзённай працы. І падкрэсліла: “Менавіта праз вас Фонд імкнецца данесці да маладых людзей важнасць іх творчага стаўлення да жыцця, важнасць развіцця ўласных талентаў, уласнага ўспрыняцця навакольнага свету. Вы несцеце ім сёння гэтае пастанне”.

Безумоўна, матэрыяльная падтрымка і прызнанне перамога важныя для кожнага маладога талента. Аднак не менш важна і тое, што сёння ўсе яны маюць магчымасць прыняць удзел у культурным жыцці нашай краіны нароўні са сталымі прафесіяналамі, выступаючы ў прафесійных калектывах, на лепшых тэатральна-канцэртных пляцоўках краіны. “Гэта дазваляе вам ужо цяпер уключацца ў агульнакультурную дзейнасць Беларусі — вы гатовы прымаць эстафету ў майстроў культуры”.

Напрыканцы стыпендыята атрымалі з рук міністра культуры пасведчанні, нагрудныя знакі ды каштоўныя падарункі. І — зрабілі фота на памяць.

Таццяна КОМАНОВА

На здымках: у зале Музея Максіма Багдановіча; Ніна Мазай віншуе стыпендыятаў Фонду.

Прэмія, не падобная на мінулую

Названы намінацыі на прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2011 — 2012 гады.

“Узровень намінацыяў на прэмію Саюзнай дзяржавы надзвычай высокі”, — зазначыў карэспандэнт “К” член Экспертнага савета па прэміях, старшыня Саюза мастакоў Расійскай Федэрацыі Андрэй Кавальчук.

Нагадаем, што днямі, пад час пасяджэння Экспертнага савета, былі вызначаны намінацыі на прэмію Саюзнай дзяржавы. Адным з іх ад нашай краіны стаў народны мастак Беларусі Георгій Паплаўскі з серыяй жывапісных і графічных работ “Гісторыя і сучаснасць”, серыяй графічных цыклаў “Высокае неба”, “Радзіма касманаўтаў”, “Паўночны марскі шлях”, “Чарнобыль. Будні беларускія”, “Час доўгіх нажоў”, серыямі афартаў і літаграфій да кнігі “Слова



лекцыя паўлавапасацкіх шалей “Спадчына”, створаная аўтарскім калектывам у складзе васьмі чалавек.

Георгій Паплаўскі падзяліўся з “К”: “Усе мае жывапісныя і графічныя работы з вышэйназваных серыяў можна лічыць рэпартажам мастака аб насычаным жыцці. Мой творчы стаж складае 60 гадоў, я сапраўды штосьці паспеў зрабіць. Мне давалося шмат падарожнічаць па Беларусі і Расіі, і вынікам гэтых падарожжаў сталі мае работы...”.

Загачык літаратурнай часткі тэатра імя Янкі Купалы Ігар Скрыпко заўважаў, што спектаклі дагэтуль яшчэ ніколі не вылучаліся на прэмію Саюзнай дзяржавы. “Калі мы яе атрымаем, яна будзе прысуджана ўсяму Купалаўскаму тэатру”.

Мастацкі кіраўнік Белдзяржфілармоніі Юрый Гільдзюк адзначыў важнасць канцэртных праграм Юрыя Башмета: “Складана знайсці больш удалы прыклад супрацоўніцтва беларускіх і расійскіх музыкантаў ды выканаўцаў у справе ўмацавання Саюзнай дзяржавы. Усе гэтыя



пра паход Ігаравы”, “Аповесці” Васіля Быкава, “Яна і я” Янкі Купалы, “Выбранае” Якуба Коласа.

Другі намінант — аўтарскі калектыў у складзе сямі чалавек, які ажыццявіў пастаноўку “Вяселле” па А.Чэхава ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Якуба Коласа.

Расійскія творы на саіскальніцтва прэміі Саюзнай дзяржавы наступныя: паэтычны цыкл “Беларускі сшытак”, паэма “Чмель у аўтобусе”, асобныя вершы 1969 — 1994 гадоў, прадстаўленні ў другім і трэцім тамах Збору твораў пісьменніка Глеба Гарбоўскага; канцэртныя праграмы ў рамках аўтарскіх штогадовых фестываляў у г. Мінску (2006 — 2009 гады), што ўключаюць сумесныя выступленні беларускіх і расійскіх музыкантаў ды выканаўцаў, аўтарам якіх з’яўляецца народны артыст Расіі Юрый Башмет; ка-

творцы заўсёды прысутнічаюць на сцэне і ў афішах Белдзяржфілармоніі, якая, дарчы, налета адзначыць 75 гадоў з дня заснавання”.

Атрымаюць прэмію толькі тры намінацыі. А цяпер работы вылучаных аўтараў чакае грамадскае абмеркаванне на тэрыторыі Беларусі і Расіі.

— Гэтая кампанія па вылучэнні намінацыяў на прэмію Саюзнай дзяржавы была не падобная на мінулую, — падводзіць вынікі спецыяліст-эксперт Дэпартаменту сацыяльнай палітыкі і інфармацыйнага забеспячэння Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы Людміла Курьчова. — Упершыню вылучана, акрамя спектакля, калекцыя твораў народнага мастацтва. Таксама мы прыйшлі да высновы: варта працаваць над стварэннем Маладзёжнай прэміі.

А літаральна за пару гадзін да сустрэчы ў Палацы Рэспублікі Дзяржаўны літаратурны музей Максіма Багдановіча прымаў лаўрэатаў і стыпендыятаў спецфонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. З імі сустрэліся міністр культуры краіны Павел Латушка і старшыня Фонду, сенатар Ніна Мазай.

Пераемнасць Фонду



“Невыпадкава месцам нашай сустрэчы быў абраны менавіта Музей Багдановіча. 120-годдзе з дня нараджэння паэта мы адзначаем сёлета, — сказаў міністр. — Калі чытаеш лірычныя вершы гэтага выдатнага паэта, разумееш, як можна праз беларускае слова насамрэч глыбока перадаваць уласныя пачуцці, эмоцыі”.

А пасля кіраўнік Міністэрства культуры дадаў: “У той жа час, калі чытаеш патрыятычныя вершы Максіма Багдановіча, бачыш, як можна любіць сваю Радзіму, Бацькаўшчыну, зямлю, дзе нарадзіліся вы і вашы бацькі. І быць патрыётам сваёй дзяржавы — таксама важна”.

“І вельмі важна, — дадаў Павел Латушка, — каб наша краіна з вашай дапамогай дэманстравала ўсяму свету і нашым суайчыннікам, якія багатыя беларуская культура і мастацтва”.

Міністр, канкрэтныя тэмы шматлікія мерапрыемствы, што ладзіцца ў краіне для падтрымкі маладых талентаў, агульную лічыць: сёння ў Беларусі больш за 120 тысяч студэнтаў і навучэнцаў засвойваюць прафесію ў сферы культуры і мастацтва, працуюць тры вышэйшыя навучальныя ўстановы, 21 сярэдняя спецыяльная навучаль-

ная ўстанова, 523 школы мастацтваў. Але, распавядаючы пра гэта, Павел Латушка заклікаў усіх памятаць, што выхоўваць сябе і нацыю неабходна цягам усяго жыцця — ад самага моманту нараджэння і да сталага веку, каб кожны чалавек разумее: толькі культурнае выхаванне здольнае ператварыць яго з сацыяльнага статыста ў грамадзяніна сваёй дзяржавы.

“З гэтага года, — распавёў міністр, — пачала дзейнічаць першая ўрадавая дзяржаўная праграма — “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады, дзе таксама прапісаны падыходы і рэальнае фінансаванне, матэрыяльная, так і арганізацыйная падтрымка з боку дзяржавы для творчай моладзі”.

Акрамя таго, нарэшце знайшла сваё вырашэнне практыка стажыровак для беларускіх студэнтаў творчых ВНУ ў лепшых замежных навучальных установах. Першыя групы моладзі ўжо наведлі Акадэмію Гнесіных, Маскоўскую кансерваторыю імя Чайкоўскага, ВГИК... “Цяпер мы працуем над Палажэннем аб замежных стажыроўках, якое будзе прынята ў адпаведнасці з даручэннем Прэзідэнта нашай краіны пастановай Савета Міністраў”, — падкрэсліў Павел Латушка.

Лаканічны вобраз Памяці

Увага!

Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт абвясціў конкурс на стварэнне памятнага знака ахвярам тэракта на станцыі метро “Кастрычніцкая” 11 красавіка.

Як паведамаў у праўленне культуры Мінгарвыканкама, плануецца, што памятнае знамя з’явіцца на ўваходзе ў падземны пешаходны пераход з боку будынка па праспекце Незалежнасці на ўчастку вонкавай сцяны другога плана, за аркадай галоўнага фасада. Паводле задумкі, змест і вобразнае рашэнне твора павінны ў лаканічнай форме адлюстравать трагічнасць факта гібель нявінных людзей у выніку тэракта.

Наш кар.

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 2 чэрвеня павіншаваў з нацыянальным святам — Днём абвешчання Рэспублікі, — а таксама з нагоды 150-годдзя аб'яднання Італіі Прэзідэнта Італіі Джорджа Напалітана і старшыню Савета Міністраў гэтай краіны Сільвіа Берлусконі. Пра гэта паведамляе Прэс-служба беларускага Лідара.

У віншавальным пасланні Джорджа Напалітана Кіраўнік дзяржавы выказаў перакананне, што “ўзаемная зацікаўленасць у пашырэнні ўсебаковых беларуска-італьянскіх сувязей і канструк-

тыўная сумесная работа з'яўляюцца трывалай асновай далейшага развіцця ўзаемадзейнення паміж дружэлюбнымі краінамі”.

“Упэўнены, больш поўнае выкарыстанне патэнцыялу двухбаковага супрацоўніцтва паміж Рэспублікай Беларусь і Італьянскай Рэспублікай поўнаасцю адпавядае ўзаемным інтарэсам і будзе садзейнічаць умацаванню стабільнасці на еўрапейскім кантыненте”, — гаворыцца, у прыватнасці, у віншаванні Сільвіа Берлусконі.

Венецыя ў рытме біенале



просту могуць не вытрымаць вагу такога аб'екта. Таму куратарам давалося вынаходзіць новыя экспазіцыйныя рашэнні.

Артур Клінаў пакуль устрымаўся ад прагнозаў адносна ацэнкі Нацыянальнага павільёна міжнародным арт-істэблішментам (тым больш, наша гутарка адбывалася 2 чэрвеня, яшчэ да яго адкрыцця), але засведчыў, што цікавасць да Беларусі сярод мастацтвазнаўцаў — даволі вялікая, тым больш, у сферы сучаснага мастацтва апошняга лічыцца terra incognita.

— Вельмі важна, што мы з'явіліся на міжнароднай сцэне, засведчылі сваё пакмненне да інтэграцыі ў агульнасусветныя эстэтычныя працэсы і, урэшце, пераканаўча выявілі, што здатныя размаўляць з сусветна вядомымі творцамі на адной мове. Напэўна, гэтую “задачу мінімум” можна лічыць выкананай ужо сёння. А што да больш амбіцыйных мэт: узнагародаў, дыпламаў... Ну, будзем аптымістамі!

Вір мастацкіх падзей на 54-м Венецыянскім біенале з кожнай гадзінай становіцца ўсё больш імклівым ды насычаным. 3-га чэрвеня адбылося афіцыйнае адкрыццё Нацыянальнага павільёна Рэспублікі Беларусь на самай прэстыжнай выстаўцы сучаснага мастацтва.

Напярэдадні вернісажу мы датэлефанаваліся да аднаго з удзельнікаў павільёна — мастака Артура Клінава, каб праз адлегласць у амаль дзве тысячы кіламетраў адчуць атмасферу “горада на вадзе”, які ў гэтыя дні з'яўляецца сталіцай сучаснага мастацтва свету.

— Падзеі тут і сапраўды развіваюцца імкліва, і гандальеры без працы не сядзяць

ні хвіліны, — пачулі мы ў слухаўцы. — У Венецыю прыбывае ўсё болей і болей вядомых крытыкаў, куратараў іных прадстаўнікоў эліты сусветнага contemporary art. Пабыць у такой атмасферы для аўтара з Беларусі папраўдзе вельмі карысна. Міжволі прасякаешся тым рытмам, у якім жыве сёння актуальнае мастацтва...

Экспанаты беларускага павільёна пастыхова пераадолелі шлях да Венецыі. У тым ліку і самы крохкі з іх — скульптура Артура Клінава, зробленая з саломы. Тым не менш, як распавёў мастак, ад першапачатковага экспазіцыйнага ходу, паводле якога яе планавалася ўстанавіць па-над гледачамі ў якасці своеасаблівага купала, у выніку давалося адмовіцца з тэхнічных прычын: як высветлілася, канструкцыя па-

Динаміка кампазіцыі

Мы сёння маем магчымасць змясціць камп'ютарны эскіз размяшчэння скульптурнай кампазіцыі, прысвечанай пагранічнікам 9-й заставы пад камандаваннем Героя Саюза Андрэя Кіжаватава, што непахісна абаранялі Брэсцкую крэпасць.

Кампазіцыя, пагадзіцеся, — дынамічная і выразная. Рашучы бой за Радзіму — сімвал нацыянальнай еднасці. Па словах спецыяліста ўпраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны Вячас-

лава Гарбузава, работа высока ацэнена на ўсіх магчымых узроўнях. А ўсталявана яна будзе, у адпаведнасці з графікам, да 22 чэрвеня — дня 70-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

Размесціцца кампазіцыя на тэрыторыі Мемарыяльнага комплексу “Брэсцкая крэпасць — герой”. Кіраўнік яго Валерый Губарэнка распавёў, што ягоную ідэю стварэння помніка пагранічнікам ажыццявіў скульптар Валянцін Занковіч. Губарэнка асабліва падкрэсліў, што выбар быў больш чым свядомым:

— Валянцін Занковіч даўно і плённа працуе ў манументальнай і станковай скульптуры. У сааўтарстве ён браў удзел у стварэнні мемарыяльных комплексаў



“Хатынь”, “Брэсцкая крэпасць — герой”, “Кацюша” пад Оршай, помнікаў М.Гастэлу ля Радашковічаў, кулямётнаму разліку ў Белаавежскай пушчы...

Гэтымі днямі Валянціну Занковічу не да сустрэч з журналістамі: жыве, так бы мовіць, паміж Брэстам і Мінскам. На парадку дня — транспарціроўка адлітых частак кампазіцыі з Мінска і яе ўстаноўка ў Брэсцкай крэпасці.

Квартэт тэатраў

10 чэрвеня Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту будзе прымаць пад адкрытым небам вядучых салістаў чатырох тэатраў: двух нашых (Вялікага і Музычнага) і двух расійскіх (Вялікага і Марыінкі). Госці, вядома, выкажуць свае ўражанні ў спевах. А сведкамі той сустрэчы стануць, як плануецца, амаль 2,5 тысячы слухачоў.

Згаданаму музею не прызвычайнавацца да фальклорных фестываляў і карпаратыўных адпачынкаў з запрашэннем музыкантаў. Дык чаму б не сумясіць некалькі праектаў у адзін?

Арганізатарамі выступаюць Міністэрства культуры Беларусі, Мінгарвыканкам, Міннаблвыканкам. А неабходная папярэдняя падрыхтоўка ўжо зроблена: будучы і сцэна з навесам, і глядацкія крэслы, і месцы для па-

ркоўкі, і дадатковыя рэйсавыя аўтобусы, і асвятленне, і выязны гандаль. А вось тэлетрансляцыя, нахштальт “Вечароў у Мірскім замку”, не прадугледжана. Таму адбудзецца абсалютны эксклюзіў! Прычым — у двух аддзяленнях.

Першую частку складуць папулярныя оперныя арый, другую — фрагменты з оперы. Акрамя знаных салістаў, мы убачым і сапраўдны парад дырыжораў нашага Музычнага тэатра, бо ўсе выступленні пройдучы, зразумела, жывым і ў суправаджэнні сімфанічнага аркестра.

Н.Б.

Бібліятэкі ў рангу лідараў

Міністрам культуры Рэспублікі Беларусь падпісаны загад аб выніках XIX Рэспубліканскага конкурсу “Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры”.

У намінацыі “Значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем” Першую прэмію атрымаў: дзіцячая бібліятэка № 4 Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк г. Мінска (загадчык — Бусел Л.С.) — 1 500 000 руб.; Семежаўская СБ сеткі публічных бібліятэк Капыльскага раёна Мінскай вобласці (загадчык — Пілат Н.А.) — 1 500 000 руб. Другая прэмія — у Рэчыцкай гарадской дзіцячай бібліятэкі імя А.П.Гайдара Гомельскай вобласці (загадчык — Канцава Г.У.) — 1 250 000 руб. і Лапаціцкай СБ сеткі публічных бібліятэк Слаўгарадскага раёна Магілёўскай вобласці (загадчык — Шамалава Н.А.) — 1 250 000 руб. Трэцяя прэмія адзначаны дзіцячая бібліятэка № 6 імя М.Астроўскага Цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы г. Бабруйска Магілёўскай вобласці (загадчык — Хархалёва В.В.) — 1 000 000 руб. ды Мяжанская СБ сеткі публічных бібліятэк Браслаўскага раёна Віцебскай вобласці (бібліятэкар — Бялюн Л.П.) — 1 000 000 руб.

А ў намінацыі “За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы” Першую прэмію ўзяла Магілёўская абласная бібліятэка імя У.І.Леніна (дырэктар — Сарокіна І.У.) — 1 500 000 руб.; другую — Слуцкая гарадская дзіцячая бібліятэка-філіял № 3 Мінскай вобласці (загадчык — Шахновіч Г.М.) — 1 250 000 руб.; трэцюю — Ліцкая ЦРБ імя Янкі Купалы Гродзенскай вобласці (дырэктар — Шабаліна Г.А.) — 1 000 000 руб.

Вызначаны пераможцы і ў намінацыі “За пошукавую і даследчую працу”. Першую прэмію атрымаў Гродзенская абласная навуковая бібліятэка імя Я.Ф.Карскага (дырэктар — Мальцава Л.В.) — 1 500 000 руб.; другую — Шчыцкая ЦРБ імя П.Труса Мінскай вобласці (дырэктар — Драчан А.В.), Смалявіцкай ЦРБ імя М.Багдановіча Мінскай вобласці (метадыст — Сёмуха Н.М.), Чурпёнскай СБ сеткі публічных бібліятэк Вілейскага раёна Мінскай вобласці (бібліятэкар — Карыба 3.І.), бібліятэцы-музею народнай творчасці і побыту в.Леванова Барысаўскага раёна Мінскай вобласці (бібліятэкар — Несцяровіч М.М.).

Гродзенскай вобласці (бібліятэкар — Бярцэвіч Л.Я.) — 1 000 000 руб.

Заахвочвальныя прэміі ў памеры 500 000 руб. прысуджаны наступным установам: Маларыцкай ЦРБ Брэсцкай вобласці (загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу — Кучына Г.У.), Віцебскай ЦРБ імя М.Горкага Віцебскай вобласці (вядучы бібліятэкар аддзела бібліятэчнай рэкламы і маркетынгу — Каржыцкая С.А.), Белагурнаўскай СБ сеткі публічных бібліятэк Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці (бібліятэкар — Статкоўская К.М.), Клічаўскай ЦРБ Магілёўскай вобласці (дырэктар — Фісько І.У.), Нясвіжскай ЦРБ Мінскай вобласці (галюны бібліятэкар аддзела абслугоўвання і інфармацыі — Шчарбакова В.В.), Мар’інагорскай гарбібліятэцы сеткі публічных бібліятэк Пухавіцкага раёна Мінскай вобласці (загадчык — Свірдзенка Т.Д.), Уздзенскай ЦРБ імя П.Труса Мінскай вобласці (дырэктар — Драчан А.В.), Смалявіцкай ЦРБ імя М.Багдановіча Мінскай вобласці (метадыст — Сёмуха Н.М.), Чурпёнскай СБ сеткі публічных бібліятэк Вілейскага раёна Мінскай вобласці (бібліятэкар — Карыба 3.І.), бібліятэцы-музею народнай творчасці і побыту в.Леванова Барысаўскага раёна Мінскай вобласці (бібліятэкар — Несцяровіч М.М.).

У загадзе Міністэрствам культуры таксама адзначаецца актыўны ўдзел у конкурсе публічных бібліятэк упраўленняў культуры Мінскага, Гродзенскага, Магілёўскага аблвыканкамаў.

Чатыры мовы Караткевіча

Саветнік Пасольства Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча Васіль Чэрнік паведаміў “К”, што днямі ў Варшаўскім універсітэце адбылася прэзентацыя новага выдання апавесці Уладзіміра Караткевіча “Дзікае паляванне караля Стаха”.

Бутэвіч — аўтар прадмовы да новага выдання “Дзікага палявання караля Стаха”.

У выступленнях Пасла Беларусі ў Польшчы Віктара Гайсёнка, дэкана факультэта прыкладной філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта Самбора Грuchy, яго выкладчыкаў Ніны і Алеся Баршчэўскіх гаворка ішла пра Караткевіча як пра ўнікальнага майстра слова, што і па сёння сілай свайго мастацтва яднае людзей свету, натхняе іх на выкарагоднасць і дабрыню ў думках ды ўчынках.

Пад час прэзентацыі была прадэманстравана стужка “Свет Караткевіча”, створаная на “Беларусьфільме” да 80-годдзя пісьменніка.

Пасольства Беларусі ў Польшчы перадала новае выданне “Дзікага палявання...” ў бібліятэку Варшаўскага ўніверсітэта. З’явіцца кніга і ў бібліятэках Белаастоцкага, Люблінскага, Альтынскага ўніверсітэтаў.



Як вядома, чатырохмоўнае выданне падрыхтавана па ініцыятыве Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Беларускім фондам культуры да 80-годдзя з дня нараджэння славутага пісьменніка.

Васіль Чэрнік распавядае, што ў прэзентацыі бралі ўдзел навукоўцы і дзеячы культуры Польшчы, прадстаўнікі беларускай дыяспары, дыпламаты, выкладчыкі і студэнты, а таксама старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп, старшыня таварыства “Беларусь — Польшча” Анатоль

Партнёры і канкурэнты

Гэтымі днямі праходзіць XIII Міжнародны музейны фестываль “Інтэрмузей-2011”, які сабраў больш за 100 музеяў, галерэй і устаноў музейнага тыпу краін СНД.

цавых і Паскевічаў, што складзе адзін з чатырох экспазіцыйных блокаў — “Беларусь адраджаная”. У прыватнасці, акрамя макета гомельскага музея, будзе прадстаўлены як кавалачак парку з мармуровай лаўкай, так і касцюміраваны элемент — музейныя супрацоўнікі будуць у вопратцы пачатку XX ст.

Як адзначыла Ганна Кузьміч, Гомельскі палацава-паркавы ансамбль Румянцавых і Паскевічаў упершыню прымае ўдзел у конкурснай праграме фестываля. У прыватнасці, ён пазмагаецца ў намінацыі “Прастора культуры — прастора даверу”, дзе будзе канкуруваць з дзясяткамі замежных музеяў і мастацкіх галерэй. На думку Ганны Кузьміч, дзякуючы ўдзелу ў такім прадстаўнічым музейным форуме, Гомельскі палацава-паркавы ансамбль мусіць павялічыць колькасць сумесных міжнародных праектаў.

І гэта невыпадкава: сярод спецыяльных гасцей фестываля — Музей алімпійскіх гульняў у Лазане, Нацыянальны музей мастацтва XXI стагоддзя ў Рыме, Егіпецкі музей калекцыі папірусаў, Нацыянальны музей Шатландыі, Музей дызайну і мастацтваў са Швецыі.

Далучайцеся!

З 8 па 11 чэрвеня пройдзе V Рэспубліканская спартакіяда работнікаў культуры і мастацтва.

Як распавёў “К” намеснік начальніка ўпраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Шышкін, чакаецца, што ў мерапрыемстве возьмуць удзел прыкладна 30 зборных каманд з шэрагу рэспубліканскіх арганізацый, упраўленняў культуры абласцей і горада Мінска.

Спаборніцтва пройдучы на спартыўных пляцоўках Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, Мінскага музычнага вучылішча імя М.І.Глінкі, Нацыянальнай бібліятэкі і спартыўна-аздараўленчай базы ФПБ “Алімпіец”. “Культурныя” спартсмены будуць весці змаганне ў сямі дысцыплінах: міні-футболе, валејболе, настольным тэнісе, дартсе, піравым спорце, лёгкаатлетчным кросе і перацягванні каната.

Па словах Уладзіміра Шышкіна, урачыстае адкрыццё свята адбудзецца 11 чэрвеня а 10-й гадзіне ў “Алімпійцы”. А ў культурнай яго праграме возьмуць удзел вядомыя калектывы народнай творчасці і выканаўцы з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў ды некаторыя іншыя.

Адмаўляйцеся!

Установы сферы культуры актыўна ўдзельнічалі ў правядзенні рэспубліканскай антып’ютунёвай акцыі “Беларусь супраць тытуню”. Дарчы, інфармацыю аб шкодных наступствах курэння можна знайсці на сайце: <http://minzdrav.gov.by>.

А ў Сусветны дзень без тытуню, які адзначаўся 31 мая, у “Мінск-Арэне” адбыўся “круглы стол” па гэтай праблеме. Стала вядома, што, згодна са статыстыкай Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, штогод з курэннем звязана каля 4,9 мільёна смярцей. Паводле даных 25-гадовага назірання за 4500 мужчынамі горада Мінска, інфаркт міякарда ў курцоў развіваўся ў 1,8 раза, а мазгавы

інсульт у 1,4 раза часцей, чым у тых, хто не курыць.

Канвенцыя Сусветнай арганізацыі аховы здароўя па барацьбе з тытунём з’яўляецца асноўным дакументам, які ўключае самыя важныя накірункі барацьбы супраць тытуню. Яна ўступіла ў сілу ў 2005 годзе, і сёння да яе далучыліся больш чым 170 краін. Беларусь сярод іх была адной з першых.

У рэспубліцы пры Міністэрстве аховы здароўя створаны Міжведамасны каардынацыйны савет па пытаннях фарміравання здаровага ладу жыцця, які аб’ядноўвае міністэрствы, рэспубліканскія органы, мясцовыя органы ўлады і грамадскія арганізацыі. Яго дзейнасць прыносіць плён: у параўнанні з 2001-м колькасць курцоў у 2010 годзе была на 11% меншай.

С.К.

Адной з самых вострых тэм з года ў год застаецца праблема тыпавых штатных раскладаў. Яна неаднойчы абмяркоўвалася на старонках нашай газеты: работнікі культуры з рэгіёнаў задавалі набалелыя пытанні прадстаўнікам Міністэрства культуры краіны пад час “гарачых ліній” “К”.

На пачатку чэрвеня хвалюванні наконт атрыманых у час размеркавання месцаў апаноўваюць дыпломнікаў галіновых ВНУ. Яшчэ крыху — і “новаспечаныя” маладыя спецыялісты раз’едуцца з родных alma mater па раёнах. Што рабіць, каб першае месца працы не сустрэла непрыемным сорпрызам? І да якіх крокаў рыхтавацца абодвум бакам — выпускнікам і працадаўцам, калі назва спецыяльнасці ў дыплеме не супадае з найменнем пасады ў штатным раскладзе?

ужо распрацаваў прапановы па гэтым напрамку і накіраваў на разгляд у Міністэрства культуры”, — дадае суразмоўца.

“Модныя” ды непатрэбныя?

ВНУ імкнучца адкрываць новыя спецыяльнасці, адпаведныя патрэбам часу. Дадаткі да дыпламаў маладых спецыялістаў адно што не канкуруюць між сабой па колькасці вывучаных ультрасучасных дысцыплін: мерчандайзінг, фандрайзінг, менеджмент, маркетынг і г. д. Вось толькі пад час камандзіровак па раёнах аўтар гэтых радкоў чуў аб вострым дэфіцыце харэографу, музыкантаў, рэжысёраў...

Красамоўныя і запыты на маладых спецыялістаў, што сёлета прыйшлі ва Універсітэт культуры: патрабуюцца метадысты, загадчыкі аддзелаў, мастацкія кіраўнікі, культурарганізатары, педагогі-арганізатары, дырэктары, адміністратары, выкладчыкі. У гэтым спісе няма ніводнага прадзюсара або менеджара. Таму паўстае натуральнае пытанне: якая колькасць выпускнікоў “модных” спецыяльнасцей запатрабавана ў краіне?

— Магчыма, здольнасці менеджара неабходныя ў вялікім горадзе, аднак нашошта яны маім сельскім клубам? — пы-

СОЦЫУМ

льтурных сувязей пачнуць цікавіцца ў рэгіёнах. Бо калектывы з таго ж Камянецкага раёна шмат гастралуюць за мяжой. Адказнасьць за падтрымку сувязей і афармленне паездак ускладзена на загадчыка аўтаклуба — без сумненняў, вопытнага арганізатара. Аднак дапамога спецыяліста, які валодае сучаснымі тэхналогіямі ў гэтай сферы, упэўнена, не была б залішняй...

Штатнаму раскладу быць ці не?

У начальніка аддзела культуры Любанскага райвыканкама Васіля Каткаўца — свае патрабаванні да маладых спецыялістаў: у прыватнасці, ён зацікаўлены ў тых, хто валодае сучаснымі камп’ютарнымі тэхналогіямі.

— У сельскія бібліятэкі да 2015 года павінны быць забяспечаны Інтэрнэтам. Аднак штатны расклад не прадугледжвае праграмы, які ўстаўляюцца ў неабходныя пункты, “лячыць” ад вірусаў камп’ютары, выпраўляў непаладку складанай тэхнікі, — зазначае суразмоўца. — Дарэчы, бібліятэкараў цяпер рыхтуюць з большым фіналагчным ухілам. Улічваючы ж спецыфіку працы ў сучасных умовах, неабходна надаваць асабліваю ўвагу

установаў культуры клубнага тыпу, бібліятэкі і музеі. Знайсці для такіх разнапланаваных арганізацый кампрамісны варыянт вельмі складана. Не дзіва, што сярод практыкаў усё часцей пытанне: ці патрэбен увогуле тыпавы штатны расклад?

— Гэтае пытанне бурна абмяркоўвалася летась на рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі ў Магілёве, — зазначаў Мікалай Каралёў. — Шмат гучала выказванняў супраць стварэння агульных штатнаў, аднак хапала і патрабаванняў, каб жорстка прапісаць іх, уводзячы наспелыя сэнны спецыяльнасці...

Зрэшты, 8 чэрвеня пройдзе Рэспубліканскі савет дырэктараў навукова-метадычных цэнтраў, на якім, у шэрагу іншых, будзе ўзнята і згаданая праблема. Дадаткова праналізаваўшы розныя пункты гледжання па гэтым пытанні, верагодна, і атрымаецца прыйсці да агульнай высновы, якая будзе пакладзена ў падмурак неабходных змен.

Практыка для тэрэтыка

Кажучы пра неабходнасць увядзення новых штатных раскладаў, нельга забывацца, што сэнны ва ўстановах культуры ўжо існуе магчымаць увядзення патрэбных пасадаў, скажам, за кошт пазабюджэт-

кваліфікацыйнай характарыстыкай, гэтыя спецыялісты павінны аказваць метадычныя рэкамендацыі кіраўнікам структурных падраздзяленняў. Але РЦК патрэбны рэжысёры, хормайстры... Даводзіцца культурасветнікам Касцюковіччыны выкручвацца, запісваючы: “Метадыст рэжысуры”...

— Па маім меркаванні, на ўсіх стадыях працы неабходна больш прыцягваць практыкаў, якія адразу зазначаць недахопы асобных тэрэтычных прапаноў, — разважае Мікалай Тыманюк.

Так, суразмоўца ўзгадаў няўдалы вопыт Універсітэта культуры, калі быў набраны курс сацыяльных педагогаў, і аддзельны культуры рэгіёнаў не ведалі, што рабіць са спецыялістамі не запатрабаванай у дадзенай галіне спецыялізацыі. (Зрэшты, у самім Універсітэце таксама своечасова зразумелі памылку і прыпынілі набор.) Мікалай Тыманюк мяркуе: калі б у групу распрацоўшчыкаў уключылі практыкаў, яны загадзя папярэдзілі б аб немэтазгоднасці падобных эксперыментаў.

Размыкаючы кола

Увосень мінулага года БДУКІМ па запяце Міністэрства культуры падрыхтаваў прапановы ў План падрыхтоўкі нарма-

ГАДАННЕ НА ДЫПЛОМЕ

Ці “ляжа” спецыяльнасць на штатны расклад?

Сучаснае прафесій будучага

Айчынная сістэма вышэйшай адукацыі, у тым ліку — у галіне культуры, пабудавана на апераджальным падыходзе адносна практыкі. Пасля скрупулёзнага вывучэння сітуацыі на рынку працы ў вучэбныя стандарты другога пакалення ўведзены прадметы, што забяспечваюць сэнны падрыхтоўку моладзі, чые спецыяльнасці стануць асабліва актуальнымі праз пэўны час. Логіка такога падыходу зразумелая: навучанне канкрэтнага студэнта доўжыцца чатыры — шэсць гадоў, таму ВНУ клопоціцца, каб і праз гэты тэрмін адукацыя выпускніка была актуальнай і запатрабаванай.

Аднак падобны апераджальны падыход прывёў і да шэрагу праблем. Дзекан факультэта культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, кандыдат педагогічных навук, дацэнт Мікалай Каралёў зазначае, што з’яўленне сучасных спецыяльнасцей выявіла пэўную нестыкоўку паміж запатрабаванымі і існуючымі ў галіне пасадамі.

— Усе ўстановы культуры пры стварэнні штатнага раскладу кіруюцца Агульнадзяржаўным класіфікатарам Рэспублікі Беларусь “Прафесій рабочых і пасады служачых”, — тлумачыць вытокі праблемы Мікалай Каралёў. — Аднак многія з пазначаных там прафесій маральна састарэлі. У прыватнасці, метадыст, культурарганізатар, інструктар — цяпер гэтыя назвы, згадзіцца, аддаюць нафталінам. У XXI стагоддзі да работнікаў сферы культуры прад’яўляюцца патрабаванні, якія значна шырокія за прадугледжаную кваліфікацыю. Згаданыя назвы спецыяльнасцей, лічу, з пераліку неабходна выключыць...

Суразмоўца “К” упэўнены, што прынамсі, шматлікія найноўшыя тэхналогіі патрабуюць спецыялістаў, які мог бы аналізаваць разнастайныя патокі інфармацыі. Таму Універсітэт культуры і мастацтваў прапануе для метадычных цэнтраў народнай творчасці і культурна-асветніцкай працы ўвесці пасаду спецыяліста па інфарматызацыі. “Было б добра дадаць у класіфікатар прафесію культуролога-даследчыка, спецыяліста па сацыяльна-культурнай дзейнасці. Тады нашы выпускнікі, што валодаюць шырокай кампетэнцыяй па сучасных напрамках дзейнасці, змоглі б знайсці сабе працу на адпаведнай сваёй падрыхтоўцы падзе. Факультэт

таецца начальнік аддзела культуры Камянецкага райвыканкама Брэсцкай вобласці Мікалай Громік. — Камянецчыне патрэбны кіраўнікі народных калектываў, харэографы, інструменталісты, рэжысёры. Мы дасылалі запыты ва Універсітэт культуры, аднак выпускнікі ўстановы да нас не спяшаюцца. Таму штат папаўняем у асноўным за кошт тых, хто скончыў Пінскі каледж мастацтваў, Брэсцкі і Баранавіцкі музычныя каледжы...

З падобнай сітуацыяй сутыкаюцца многія СДК. Ва Універсітэце культуры пагаджаюцца:

— У падрыхтоўку прафесіянала з вышэйшай адукацыяй дзяржавай закладаюцца вялікія грошы. Размяркоўваць такога высакакласнага спецыяліста на вёску — гэта неэфэктыўна з пункту гледжання выкарыстання бюджэтных сродкаў. Тут не трэба забывацца на звяно сярэднеспецыяльных навучальных устаноў галіны: іх дзейнасць накіравана на падрыхтоўку названых вамі кадраў. Нашым жа выпускнікам з больш шырокай, чым у навучэнцаў каледжаў, кампетэнцыяй, будзе разумным, лічу, працаваць найперш у райцэнтрах і абласных гарадах, дзе іхнія веды можна выкарыстаць больш вынікова, — мяркуе Мікалай Каралёў. — Але пытанне, каменшне ж, патрабуе паглыбленага абмеркавання з удзелам усіх зацікаўленых бакоў...

У якасці прыкладу суразмоўца прыводзіць спецыялізацыю “Менеджмент міжнародных сацыяльна-культурных сувязей”. Па ёй сёлета адбудзецца ўсяго другі выпуск. “На вёсцы гэтым выпускнікам наўрад ці знойдзецца адпаведная праца, а вось для ўстаноў, што займаюцца міжнароднымі абменамі, калектываў, якія часта запрашаюць у замежныя гатролі, арганізатараў фестываляў іхнія веды дакладна былі б карысныя. Зрэшты, штогод у Паставах праходзіць Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік” — чаму б не ўскласці на нашага выпускніка падрыхтоўку праекта, пошук пазабюджэтных сродкаў фінансавання, рэкламу? Фандрайзінг, маркетынг, піяр — усё гэта ў яго кампетэнцыі!” — прапануе Мікалай Каралёў.

Перспектывы — добрыя, аднак пакуль напярэдадні размеркавання ніводнага запыту на падобных спецыялістаў не прыходзіла... Магчыма, Універсітэту культуры неабходна самому больш актыўна займацца рэкламай новых спецыяльнасцей сярод патэнцыйных працадаўцаў. Тады, верагодна, і менеджарамі міжнародных сацыяльна-ку-

валоданню тэхнічным бокам справы, уменню шукаць неабходную інфармацыю ў Сеціве, фармаціраваць яе і пераносіць на пэўныя носьбіты. Ад гэтага, між іншым, залежыць і колькасць грошай, якія кліент заплаціць установе культуры за канкрэтную камп’ютарную паслугу...

Сёлета ў Любані адкрылася шыкоўная школа мастацтваў з найноўшым светлавым і гукавым камп’ютарным абсталяваннем, аб чым мы нядаўна пісалі. А вось спецыяліста, які ведаў бы, як наладзіць гэтую тэхніку, — няма. Бракуе гэтаму рэгіёну і людзей, што валодаюць web-дызайнам, відэамантажам, маркетынгам. Па словах Васіля Каткаўца, маркетологі, які ўмеюць прафесійна выкарыстаць асновы менеджменту, дадалі б новых фарбаў у фестывальнае жыццё краю.

І гэтак — паўсюль: у кожнага раёна — свой “спіс” неабходных спецыялістаў. Пры стварэнні ж тыпавага штатнага раскладу, зразумела, неабходна прыслухацца да меркавання кожнай установы культуры, з якіх толькі клубнага тыпу — больш за 30 відаў. Справа ўскладняецца тым, што ў дзеючым сэнны дакуменце, зацверджаным яшчэ ў 1995-м, зведзены разам

ных сродкаў. Прынамсі, гэтую магчымаць шырока выкарыстоўваюць у Касцюковіцкім раёне Магілёўскай вобласці.

— Каля пяцідзесяці спецыялістаў працуюць па спецхранку з нашых сродкаў, — раставёў начальнік аддзела культуры Касцюковіцкага райвыканкама Мікалай Тыманюк. — Акрамя гэтага, мы ўводзім новыя тыпы устаноў культуры. Так, пры райвыканкаме ўзнік кінавідэацэнтр “Мір”. Ён працуе фактычна як раённае тэлебачанне: стварае дакументальныя фільмы аб мерапрыемствах аддзела культуры, творчых калектывах, прадпрыемствах, турыстычных аб’ектах краю... Адпаведна, узніклі і новыя пасады: гукарэжысёр, апэратар, спецыяліст па відэасуправаджэнні...

Пры ўсіх дасягненнях, Мікалай Андрэвіч упэўнены, што тыпавому штатнаму раскладу неабходна агульная рэарганізацыя: “Мы павінны дакладна выкарыстоўваць бюджэтыныя грошы, каб яны ішлі на ўтрыманне пасадаў, неабходных для паўнаўважанага развіцця рэгіянальнай культуры”.

Прынамсі, суразмоўца ўказвае на такую недарэчнасць: у РЦК ў штатным раскладзе пазначаны метадысты. Згодна з

тэйных прававых актаў на 2011-ы. У сувязі з неабходнасцю ўліку спецыяльнасцей новага профілю ВНУ прапануе увесці ва ўстановах культуры пасады менеджараў, навуковых супрацоўнікаў, маркетологаў, сацыёлагаў, прадзюсараў, загадчыкаў аддзела маркетынгу і рэкламы.

Пакуль жа “крайнімі” ў сітуацыі, калі назва пасады не адпавядае абавязкам работніка, застаюцца студэнты, якія пры паступленні выбіралі канкрэтную спецыяльнасць, а праз пяць гадоў трапілі ў незайздроснае становішча. Вось што кажа адна з сёлетніх выпускніц Універсітэта культуры і мастацтваў: “Цягам дзясці семестраў я ўносіла плату за навучанне на менеджара міжнародных сацыяльна-культурных сувязей. Аднак праз некалькі тыдняў атрымаю на рукі дыплом, у якім будзе пазначана, што я — спецыяліст па прыкладнай культуралогіі ды менеджар-культуролог. І ні слова — пра міжнародныя сувязі... Атрымліваецца, плаціла за адно, а ў выніку атрымала іншае... Асабліва мне шкада сакурснікаў-бюджэтынікаў, якія марылі пра міжнародныя зносіны, а размеркаваны метадыстамі ў звычайныя ДК...”

А я быць тым, хто па размеркаванні адпрацаваў на пасадзе, што не адпавядала яго спецыяльнасці? У прыватнай гутарцы з карэспандэнтам “К” былая выпускніца Універсітэта культуры з дыпламам сацыяльнага педагога распавяла, як у свой час прыехала па размеркаванні ў адзін з раёнаў. За адсутнасці дадзенай пасады ў штатным раскладзе ёй прапанавалі месца загадчыка ДК. Цяпер дзяўчына выйшла замуж і збіраецца з’ехаць у іншы горад. Засмучае тое, што з’ехаць у працоўнай кніжцы, неадпаведным атрыманай адукацыі, яна не можа знайсці сабе працу на новым месцы жытцязабеспячэння. Тая ж праблема ўзнікае ў маладых спецыялістаў, якія вырашылі сысці ў іншую сферу, дзе можна прымяніць багаж універсітэцкіх ведаў, а новы працадаўца іх “заварочвае”: маўляў, мяркуючы па працоўнай кніжцы, вы не валодаеце неабходнымі нам вопытам і кваліфікацыяй...

Падобныя факты здольныя зламаць нямаля дзідаў на шляху маладога чалавека ў самым пачатку яго працоўнай дзейнасці. Чым не важная прычына як мага хутчэй выбірацца з замкнёнага кола, каб выпускнікі, узброеныя найсучаснымі ведамі, больш не стаялі разгублена на парозе свайго першага працоўнага месца, гадаючы, як гэты крок адаб’ецца на далейшым жыцці ў прафесіі?

Настася ПАНКРАТАВА

Каментарый з нагоды

Вольга ЧАРНЯЦОВА, галоўны спецыяліст упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь:

— Сапраўды, дзеючая форма Тыпавых штатаў не адпавядае сучасным умовам, таму пытанне вырашаць неабходна. У дадзеным напрамку было шмат зроблена: Міністэрствам культуры сабраны і прааналізаваны прапановы абласных упраўленняў культуры наконт іх бачання сучасных Тыпавых штатаў. Абмеркаванні праходзіла доволі цяжка, але ж напрыканцы 2010 года праект новай рэдакцыі Тыпавых штатаў быў накіраваны для разгляду ў Міністэрства фінансаў.

Аднак, на вялікі жаль, нам не ўдалося дасягнуць пагаднення з Мінфінам, паколькі ўвядзенне новых штатаў цягне за сабой павелічэнне фонда зароботнай платы, адпаведна, дадатковых выдаткаў з мясцовых бюджэтаў.

Канешне, мы працягваем працаваць над гэтым пытаннем. Ёсць думка распрацаваць штаты і нарматывы колькасці работнікаў устаноў культуры клубнага тыпу, музеяў, бібліятэк і надаць ім статус рэкамендуемых. Падобная практыка існуе ў суседніх дзяржавах, у тым ліку ў Расіі. Аднак, зразумела, гэта праца не аднаго дня.

Між тым, нашым упраўленнем падрыхтаваны пакет прапаноў па змяненню існуючых паказчыкаў аднаўлення ўстаноў культуры да груп па аплаце працы. Дзеючыя паказчыкі не адпавядаюць рэальным магчымацям устаноў на сучасным этапе. Да 1 ліпеня такі ж пакет дакументаў павінен быць падрыхтаваны па ўнясенню змяненняў у Кваліфікацыйны даведнік “Пасады служачых, занятых у культуры і мастацтве”.

Хачу адзначыць, што дзеючыя Тыпавыя штаты не з’яўляюцца тормазам для развіцця новых тыпаў устаноў культуры. Названым установам пункт 18 дадзенага дакумента дазваляе пры неабходнасці ўносіць змяненні і ўводзіць новыя штатныя адзінкі з улікам магчымацей мясцовых бюджэтаў. Падкрэслію, у гэтым выпадку не трэба звяртацца ў Міністэрства культуры, бо дадзенае пытанне — прэрагатыва мясцовых органаў улады.

Напрыканцы зазначу: мы заўсёды адкрыты да дыялога і ідзём насустрач прапановам. Таму кажаем ад рэгіёнаў актыўнасці і ініцыятывы.

Развагі ў першым чытанні

Адзін тлумачальны слоўнік вызначае паняцце “мастацкі савет” як “від органа культурнай улады ў СССР”. І сапраўды: у былыя часы падобная “высокая рада” магла “караць або мілаваць”. Здаралася так, што спектакль “зарубалі” ўжо напярэдадні яго прэм’еры. У пункце 3 артыкула 38 Закону аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь гаворыцца: “У тэатры, цырку або канцэртнай арганізацыі ствараецца і дзейнічае мастацкі савет”. Аднак, рады і сёння існуюць пры кожнай такой установе, але ж цяпер яны нібыта зніклі з авансцэны культурнага жыцця, выконваючы ў ім зусім іншую функцыю.

Нядаўна мастацкія саветы зноў апынуліся ў цэнтры ўвагі. Пад час васьмай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь у першым чытанні быў прыняты праект Закону, які ўносіць змяненні ў Закон аб культуры. Адна з паправак тычыцца акурат мастацкіх саветаў. І калі яна будзе прынята, у працытаваным вышэй радку з’явіцца слова “магчыма” — або яго юрыдычна вывераны сінонім. Іншымі словамі, мастацкія саветы ўжо не будуць абавязковымі.

Выступаючы перад парламентарыямі пад час абмеркавання законапраекта ў першым чытанні, міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка падкрэсліў: “Даўжэнае змяненне не адмяняе сістэму мастацкіх саветаў у тэатральна-відовішчых арганізацыях рэспублікі. У той жа час ствараецца магчымасць для варыянтнага развіцця мадэлей мастацкага кіраўніцтва тэатральна-відовішчых арганізацыяў — з апрай на мастацкі савет і без мастацкага савета”.

Рада павінна радзіць, або Чыё слова апошняе?

Як адзначыла намеснік Старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Святлана Сухавей, юрыдычныя новаўвядзенні ў пэўнай меры адлюстроўваюць тэндэнцыю апошняга часу, згодна з якімі ўсё больш даверу і паўнамоцтваў надаецца мастацкім кіраўнікам калектываў. Але, у той самы час, пра адмаўленне ад практыкі мастацкіх саветаў гаворка сёння не вядзецца.

Тым часам, у творчых колах ужо каторы раз разгарэліся дыскусіі на гэты конт: ці патрэбны такія саветы і якую ролю яны павінны адыгрываць у культурным жыцці.

Тэатр імя мастсавета

Мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Мікалай Пінігін лічыць мастацкія саветы перажыткам савецкіх часоў, ад якога даўно ўжо пара пазбаўляцца — як гэта было зроблена, скажам, у Расіі.

— У тэатры канчатковую адказнасць за вынік нясе мастацкі кіраўнік, чыё імя згадваецца ў афішы, — перакананы вядомы рэжысёр. — А мастацкія саветы, лічу, — гэта метады калектывунай безадказнасці, калі складаны творчы пытанні вырашаюцца арыфметычнай “большас-

кампетэнтныя і аўтарытэтныя людзі, якія могуць правесці датклівую “дыягностыку” творчых памылак аўтара ды прапанаваць шляхі іх выпраўлення...”

Да мастацкага савета на “роднай” кінастудыі рэжысёр прэтэнзій не мае. Хаця адзін з праектаў, які яму прапанавалі здымаць, цераз гэтае “сіта” акурат і не праішоў. Яго “зарубілі” — нават нягледзячы на супервядомае імя аўтара сцэнарыя. З выказанымі пад час Савета крытычнымі меркаваннямі рэжысёр пагадзіўся — і добраахвотна

ўдзел калектыву тэатра, цырка або канцэртнай арганізацыі ў вырашэнні творчых пытанняў”. І Аляксей Дударай, і Мікалай Пінігін робяць асаблівы акцэнт менавіта на словы “дарадчы”.

— Рада павінна радзіць — менавіта ў гэтым яе функцыя і паўнамоцтвы, — кажа Аляксей Дударай. — Важна, каб мастацкі кіраўнік меў, да каго звярнуцца па кампетэнтныя парады, каб ён мог пачуць карысныя меркаванні іншых людзей. Але калі ў такога калектывунага органа ўзнікае памкненне “пасвіць” мастацкага кіраўніка, трымаючы яго на

сама знаходзіцца адзін чалавек. Галоўнае, каб каманда мела да яго поўны давер.

Пакуль у тэатры пануе згода, пакуль аўтарытэт “галавы” гэтай своеасаблівай сям’і не выклікае сумневаў, праблем не паўстае. Але ў творчых калектывах усіх часоў і народаў раз-пораз узнікаюць канфліктныя сітуацыі, і айчыныя тэатры тут, як мы ведаем, — не выключэнне. Можа, менавіта ў такія крытычныя хвіліны і павінна ўзрастаць роля мастацкага савета?

Магчымасці рады ў вырашэнні канфліктаў Аляксей Дударай ацэньвае даволі скептычна. На ягоную думку, у падобнай сітуацыі неабходны “трацейскі суддзя” і ўмяшальніцтва “звонку”. А рада, у якую ўваходзяць тыя самыя члены тэатральнага калектыву, папросту не дасць рады вывесці тэатр з патавай сітуацыі: яна сама апынецца ўнутры канфлікту.

— Калектыву мае поўнае маральнае права выказаць “вотум недаверу” свайму мастацкаму кіраўніку, але ж гэтыя пытанні павінны абмяркоўвацца на агульным сходзе, а не ў “вузкім коле” членаў Савета, — кажа Мікалай Пінігін. — Да таго ж, ва ўсім свеце такія канфлікты вырашаюць вышэйшыя органы — заснавальнікі тэатраў, якія падпісваюць кантракты з іх мастацкімі кіраўнікамі.

Да таго ж, у будучай сістэме кіравання тэатрамі і канцэртнымі арганізацыямі пэўную ролю будуць адыгрываць таксама і апякунскія саветы, якія сёння знаходзяцца яшчэ “на стадыі перспектывы”. Натуральна, ні пра які творчы дыктат гутарка тут не вядзецца, але... Да слоў іх членаў тэатралы маюць прыслухоўвацца хаця б дзеля простага удзячнасці.



Зрэшты, нават такі паслядоўны праціўнік мастацкіх саветаў, як Мікалай Пінігін, не адмаўляе, што ў пэўных сітуацыях без калектывунага меркавання не абысціся. Скажам, гэта тычыцца тэатраў з багатай гісторыяй, дзе мастацкі кіраўнік досыць малады, але ў трупце нямала тытулаваных вопытных артыстаў старэйшага веку. Натуральна, што да іх голасу прыслушацца будзе, прынамсі, карысна.

— Паміж калегамі, якія працуюць у адным калектыве, павінен адбывацца дыялог, — кажа Юрый Цімафееў. — Перакананы, што менавіта ў спрэчках і нараджаецца ісціна...

Малады рэжысёр закранае і яшчэ адзін немалаважны аспект: мастацкія саветы патрэбны перадусім для творцаў — як своеасаблівы дыскусійны клуб, які дазваляе аўтару зірнуць на сябе звонку і выверыць уласную пазіцыю.

— Я вельмі сумняваюся ў тым, што калі гэтыя папраўкі набудуць законную сілу, мастацкія саветы пачнуць знікаць, — лічыць Святлана Сухавей. — Інавацыі патрэбны перадусім для таго, каб у заканадаўчай базе быў створаны пэўны “люфт”, патрэбны для прыняцця найаптымальнага рашэння ў тым або іншым канкрэтным выпадку. Бо сітуацыя ў творчым жыцці можа быць вельмі шмат...

Як падкрэсліў у сваім выступленні Павел Латушка на згаданым пасяджэнні Палаты прадстаўнікоў, “...укараненне розных мадэлей мастацкага кіраўніцтва створыць дадатковыя ўмовы, што будуць садзейнічаць плённасці і выніковасці творчай дзейнасці тэатральна-відовішчых устаноў”. Аднак, гаворка ідзе пра пошукі розных шляхоў, якія вядуць да адной мэты. І ні пра што іншае.

— Мерка поспеху працы тэатралаў — гэта глядач. Кропка! — рэзюмаваў Мікалай Пінігін.

Ілля СВІРЫН

Мы будзем працягваць сачыць за гэтай тэмай па меры абмеркавання яе заканадаўцамі.

“Люфт”

для прыняцця рашэння



адмовіўся ад свайго шанцу “стартаваць” у поўнаметражным ігравым кіно.

Натуральна, такі кансэнсус бывае далёка не заўсёды. Знакаміты драматург, старшыня Беларускага саюза тэатральных дзеячаў і мастацкі кіраўнік Драматичнага тэатра Беларускай арміі Аляксей Дударай ведае нямала прыкладаў, калі аўтар не мог пагадзіцца з тым, што ён “не мае рацыі”. І тады яму даводзілася ўтрапіна змагацца за права ўвасаблення сваіх твораў.

— І ў выніку “непрынятыя” ў свой час спектаклі сотні разоў збіралі аншлагі ды атрымлівалі сур’ёзныя прэміі, — рэзюмуе Аляксей Дударай.

Права на апошняе слова

Тым не менш, вядомы драматург ахвотна гатовы паставіць свой подпіс у абарону мастацкіх саветаў. Ён перакананы, што скасоўваць іх нельга ні ў якім выпадку (зрэшты, пра гэта гаворка сёння нават і не вядзецца). Але ж існаваць яны павінны не ў тым выглядзе, у якім былі ў ранейшыя часы, калі на іх выносіліся “вердыкт у апошняй інстанцыі”. Аляксей Дударай правамерна ставіць пытанне: за кім павінна быць замацавана апошняе слова?

Другі радок з таго самага пункта Закону аб культуры сфармуляваны такім чынам: “Мастацкі савет з’яўляецца пастаянна дзеючым дарадчым органам, які забяспечвае

кароткім ланцужку... Перакананы, што ні да чаго добрага гэта не прывядзе.

— Па сутнасці, мастацкія саветы — гэта вынаходніцтва Станіслаўскага, — дадае Мікалай Пінігін. — Кіраўнік МХАТа звяртаўся да мэтраў, каб запытаць, ці правільным шляхам ён рушыць. Тыя давалі свае парады, Станіслаўскі іх уважліва выслухоўваў... і сам рабіў пэўныя высновы. У нас жа мастацкія саветы часам імкнуцца звязаць мастацкага кіраўніка па руках і нагах. Бывае, яны ігнаруюць нават і эканамічныя варункі: грошы на пастаноўку спектакля ўжо затрачаны, дамовы заключаны, і раптам — мастацкі савет не дае дабра... Што рабіць у падобнай сітуацыі?..

Аляксей Дударай прыгадаў адзін такі выпадак з нядаўніх часоў. Мастацкі кіраўнік тэатра ветліва падзякаваў членам Савета за крытыку... і аб’явіў, што прэм’ера спектакля адбудзецца ў запланаваны тэрмін. У савецкія часы падобнае валявое рашэнне было, бадай, немагчымым.

Вядомая актрыса Святлана Сухавей пра мастацкія саветы ведае зусім не па чутках. Таму тэндэнцыя павелічэння персанальных паўнамоцтваў у тэатры падаецца ёй заканамернай ды, у значнай меры, перспектывунай.

Тым болей, “стырнавая” рэпертуарнай палітыкі цудоўна разумеюць, што прама прапарцыяна з іх правамі павялічваецца і адказнасць: як перад тэатрам, так і перад глядачом. Апошні, як вядома, галасуе рублём, і ў цяперашніх эканамічных умовах гэты голас рана ці позна будзе пачуць.

Давяраць права вызначэння рэпертуарнай палітыкі тэатра аднаму чалавеку — гэта рызыка. Але... Урэшце, за штурвалам карабля так-

6 чэрвеня заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, прафесар Леў Лях адзначыць балетам “Жы-эль” 40-годдзе сваёй працы ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі. А 10-га ён будзе за пультам незвычайнага “Стварэння свету”.

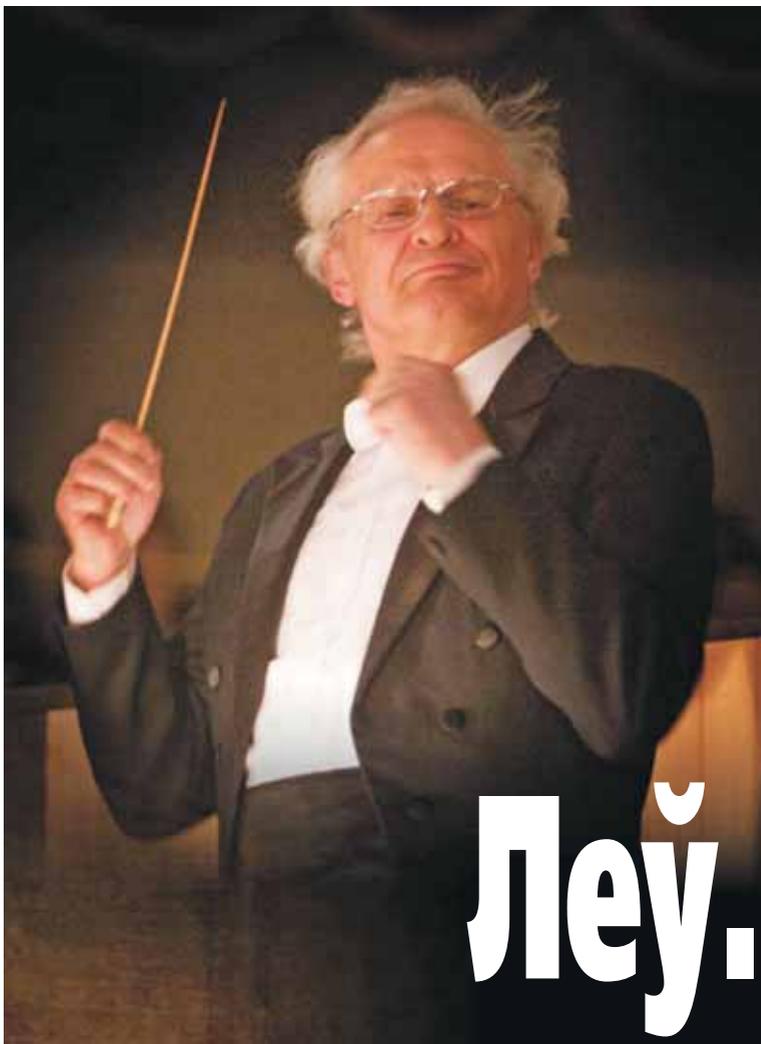
Мы ж сустраліся з Львом Палікарпавічам яшчэ і для таго, каб расставіць дырыжорскія акцэнтны ў ягонай працы з моладзю, пагутарыць аб замежных праектах, адметнасцях пастацовак новых твораў...

Калі ж вяртацца да “Стварэння свету”, дык гэтым балетам адсвяткуе свой юбілей Людміла Бржазоўская. У свой час яна была ў ім неперарывнаю Евай. Цяпер жа, працуючы ў тэатры педагогам-рэпэцітарам, падрыхтавала да той партыі Людмілу Хітрову, дэбют якой стане падарункам для настаўніцы і публікі. У партыі Бога ўпершыню мы ўбачым лаўрэата міжнароднага конкурсу Ігара Аношку, які працуе менш за сезон. Адчуваецца, якая адказнасць у дырыжора? І так — 40 гадоў запар. Калі ж лічыць усе гады дырыжорскай дзейнасці Льва Ляха, уключаючы працу хормайстрам, атрымаецца... 56! Аматарам статыстыкі пра-афішыруем яшчэ некалькі лічбаў: у рэпертуары гэтага музыканта — звыш 70 опер і балетаў, а за гады працы ў тэатры ён прадырыжыраваў больш як дзвюма тысячамі спектакляў. І гэта толькі “дома”, у родных тэатрах! Калі ж узгадаць гастролі ды канцэрты, сярод якіх хапае замежных, дык ніякіх лічбаў не хопіць. Не чалавек — жывая легенда!

Дзейныя асобы і выканаўцы

— Мной заўсёды рушыць вострае жаданне дапамагчы моладзі ажыццявіць дэбют. Добра, што ў нас наладзілася сувязь паміж тэатрам і Акадэміяй музыкі. Вельмі і вельмі многіх сваіх салістаў мы назіраем ужо са студэнцкіх гадоў. Тацяна Гаўрылава, Аксана Волкава, Настасся Масквіна, Юрый Гарадзецкі — паглядзіце, як урастае іх майстэрства ад спектакля да спектакля, яны не стамляюцца вучыцца і надалей, скарыстоўваючы кожную магчымасць: удзел у конкурсе, замежную стажыроўку, запрашэнне ў творчы праект. Алена Бундзелева, Наталля Акініна, Алена Золана ў свой час былі маімі любімымі студэнткамі ў оперным класе. Сёння ж яны — цудоўныя салісткі, і я шчыра радуся іх кожнаму новаму кроку. А ёсць жа яшчэ Янаш Нялепа, Аляксандр Краснадубскі, Сяргей Лазарэвіч, Аксана Якушэвіч — папраўдзе зорны россып! Вельмі важна, каб не рвалася сувязь пакаленняў. Моладзь павінна ісці наперад, але памятаць пра ўсіх, хто быў дагэтуль. І вучыцца ў іх — хай і “завочна”.

Шкада, што раней не было магчымасці фіксаваць кожны спектакль, як зараз. Бо колькі ўсяго было назапашана! Сярод самых дарагіх для мяне спектакляў — “Аіда”, пастаўлена ў свой час як даніна павагі да выдатнага опернага саліста Зіновія Бабія, “Царская нявеста” з Аленай Абразавай, “Іван Сусанін” з Мікалаем Ахотнікавым, “Чыа-Чыа-сан” з Марыяй Біешу (пасля той пастаноўкі яна не толькі засталася ў захваленні, але і запрашала мяне ў Кішынёў, каб я стаў галоўным дырыжорам Тэатра оперы і балета Малдовы). Шмат цудоўных успамінаў пакінула праца над “Фаўстам” Антонія Генрыха Радзівіла. Беларуская партытура XIX стагоддзя ўжо сама па сабе — рарытэт. Вельмі важна данесці яе да слухача! Але тут патрабавалася нешта большае: максімальна наблізіць гэты маштабны літаратурна-музычны твор да опернага спектакля, надаць яму сапраўдную тэатральна-сімфанічную форму, пераадолеўшы нумарную структуру. Вельмі складанай была праца над аднаактовай операй “Запіскі звар’яцелага”, напісанай сучасным беларускім кампазітарам Вячаславам Кузняцовым. Я, напэўна, ніколі з ёй не справіўся б, каб у свой час не вывучаў



Леў.

Донкіхотны

Імітацыя балета ў дзейні

псіхалогію... Так можна ўсе пастаноўкі ўзгадаць! “Набука” ў Германіі, “Шчаўкунок” у Каіры, з тамтэйшым аркестрам — за пяць рэпетыцый. Ды канцэрты: 4-я сімфонія Брамса — у Амстэрдаме, 9-я Бетховена — у Мадрыдзе, Рэвіемы Вердзі, Моцарта — у Барселоне. Калі пачынаеш працаваць над партытурай, дык папраўдзе ў яе ўлюбяешся. Бо іначай нічога не атрымаецца...

А са сваіх калег я згадаў бы тры дырыжорскія імені: Яраслаў Вашчак, Генадзь Праватораў, Аляксандр Анісімаў. Усе яны ў свой час працавалі ў тэатры, кожны зрабіў для яго вельмі шмат. З моладзі адзначу Івана Касцяхіна, Андрэя Іванова — вельмі дапытлівыя дырыжоры, а гэта многа значыць. А колькі было выдатных папярэднікаў! Беларусь у гэтым плане — увогуле краіна ўнікальная. Ні ў адной з былых савецкіх рэспублік, здаецца, не было такога суквецця выдатных дырыжораў, пачынаючы з Іллі Гіттарца...

Я вам такую гісторыю раскажу. Адна правіла мяне нека Міністэрства культуры на павышэнне кваліфікацыі. Тады ўсе мы толькі ў Маскву ездзілі! Размеркавалі да знакамітага Барыса Хайкіна. А ён, дарэчы, быў родам з Мінска. І калі даведваю, што я з Беларусі, адразу Гіттарца ўзгадаў. Я, кажа, тады малады быў, але ўжо працаваў у опернай студыі ў Станіслаўскага, лічыў сябе ледзь не за генія — гэтка нармальныя юнацкія амбіцыі. А як зайшоў на рэпетыцыю Іллі Гіттарца (той некаторы час быў дырыжорам Музыкальнага тэатра імя Неміровіча-Данчанкі ў Маскве), пыхлівасці рэзка паменела.

Уверцюра з лейтматывам

— Я не ставіў сабе за мэту быць дырыжорам. Спачатку былі проста “нарыхтоўкі”. Нават харавое дырыжыраванне з’явілася выпадкова. Калі скончылася вайна, мне было восем. (У вашай газеце да 60-годдзя Перамогі давалі здымак: я з малодшымі братамі “ў партызанах”.) А пасля вайны да музыкі пацягнула. Гэта ва ўсіх было: мабыць, туга па прыгажосці.

Спачатку мяне мама вучыла граць на фартэпіяна. Яна яшчэ да вайны займалася ў Краснадарскай народнай кансерваторыі як спявачка. Так што дзіцячую музычную школу я не заканчваў — адразу ў Брэсцкае музычнае вучылішча паступіў. І тады ж пачаў працаваць хормайстрам у Брэсцкай харавой капэле. Пэўна, усё гэта і склалася ў разуменне вакалу.

Ды і струнныя я тады ж вывучыў, бо чатыры гады граў на кантрабасе ў студэнцкім сімфанічным аркестры. З духавымі бліжэй пазнаёміўся ў арміі: тры гады, пакуль служыў, граў у духавым аркестры. Спачатку — на ўдарных, а потым і на валторне.

Пазней з валторнай цікавае здарэнне было — ужо калі я ў кансерваторыі ў Мінску вучыўся. Трэба было педагогічную практыку здаваць, а мой сябра-валтарніст штосьці гэтую справу прамаргаў, за ўвесь семестр ніводнага ўроку ні з кім не правёў. Што рабіць? Трэба ж неяк здаць! І ён прапастіў мяне: давай, маўляў, я з табой ўрок правяду, быццам ты — мой вучань. Ну як сябру не дапамагчы? І вось праводзіць ён са мной адкрыты ўрок, а камісія дзівіцца: “Адкуль гэта ў нас такі валтарніст з’явіўся?” Адказваю: “Ды я харавік! Але вось зацікавіўся валторнай, стаў браць урокі. Гэта ён мяне ўсюму навучыў! У мяне спачатку не атрымлівалася, а цяпер — вы ж чулі!” Не ведаю, ці паверылі ва ўсё гэта, ды залік мой сябра атрымаў. А прафесар Ян Сягенны прапанаваў мне перайсці з харавога дырыжыравання на... валторну!

Дырыжор — гэта такая прафесія, што колькі ні жыві, столькі вучыся, і не толькі веданню інструментаў. Ды ўсё роўна застанешся, як бы гэта лепей сказаць... “музыканцкім” Дон Кіхотам.

Сцэна 1. Псіхалогія “неканфліктна”

— Нейка ў арміі ўбачыў кнігу “Ваенная псіхалогія”. Зацікавіўся, пачаў гартаць, а пасля і чытаць. І, ведаецца, знайшоў столькі паралелей з дырыжорскай прафесіяй! Напрыклад, такая фраза (я, вядо-

ма, не дакладна цытую, але сэнс будзе зразумелы): маўляў, камандзір павінен аддаваць загад з такімі інтанацыямі ў голасе, каб падначаленыя зразумелі, што гэтае заданне — выканальнае і яны з ім справяцца найлепшым чынам. Чым не дапаможнік для дырыжора? Я жартую, натуральна. Але, наогул, веданне псіхалогіі патрэбнае не толькі дырыжору, але і кожнаму, хто працуе з людзьмі. Асабліва — з творчымі. Тут у кожнага — свае амбіцыі. Я не дыктатар, і, пэўна, гэта мой дырыжорскі мінус: дырыжор павінен дыктаваць сваю волю, большасць так і робіць. Здраецца, маладыя дырыжоры пачынаюць “ламаць” спектакль, перапрацоўваюць усё так, як яны гэта бачаць...

Але ж опера — непадзельнае цэлае, дзе акрамя дырыжора ёсць аркестранты і, галоўнае, салісты. Яны таксама маюць права на сваю трактоўку! Я ўспрымаю ўсіх як паўнапраўных калег. І мая галоўная задача — зрабіць з гэтага гарманічны ансамбль. Сабраць усе трактоўкі, усе творчыя індывідуальнасці — і выбудаваць між імі такую ўзаемазвязь, каб усё ўспрымалася адзінай воляй аднаго чалавека і працавала на абраную канцэпцыю, а не так, як “Лебедзь, Рак ды Шчупак”. Кажуць, тэатр не бывае без канфліктаў. Я лічу інакш. Вось Святлану Данилюк, да прыкладу, лічылі самай канфліктнай прымадоннай. А ў нас з ёй было поўнае паразуменне! І не таму, што мы глядзелі трыкі ў адзін бок і ва ўсім былі згодныя адно з адным. Гэта была выбітная спявачка, у нас такіх больш не было і няма. І ў яе быў свой погляд абсалютна на ўсё! Але мы з ёй працавалі на парытэце і заўсёды знаходзілі агульны падыходы. Так што роля дырыжора часам — не дыктаваць, а прыслухоўвацца і ўмела накіроўваць у патрэбнае рэчышча. Але гэта прыходзіць з гадамі. Так што тэмпы ў дырыжыраванні — не самае галоўнае. Важней унутранае адчуванне — нават не тэмпу, а тэмпарытму, руху. І яно можа вагацца, асабліва ў оперных спектаклях, калі дырыжор часам павінен ісці

за салістамі, за іх найтонкімі асабістымі адчуваннямі, індывідуальнай фразіроўкай.

У балеце — усё інакш. Там нават мінімальнае адхіленне ад вывучанага артыстамі тэмпу пагражае канфлікатам, а то і правалам. Бо яны запамінаюць рухі сваім целам, і калі дырыжор раптам не трапляе ў патрэбны тэмп ці свядома бярэ нават крышку іншы (у оперы такія адхіленні ніхто і не заўважыў бы) — усё, цела артыста ўжо не рэагуе. Ці рэагуе непрадказальна, ажно да траўмы...

Па-дэ-труа: імя і...

Леў — і гэтым усё сказана. Не, ён не “рыкае”, не ўмее гаварыць “на павышаных тонах”. А “львіная натура” — у мяккай, але ўпэўненай грацыі. Замест мітусні — папросту каралеўская разважлівасць! А Лях — прозвішча радавое. У адпаведнасці з сямейным паданнем, усіх Ляхаў родам са Случчыны наш герой лічыць сваякамі, паколькі адзін з Радзівілаў запрасіў да сябе за аканома — “ляха”.

Сцэна 2. “Музыканцкі” Дон Кіхот

Не, Дон Кіхот, згаданы раней, самы любімы літаратурна-балетны персанаж Льва Ляха. Больш за тое: дырыжор зусім не асацыіруе сябе з “рыцарам сумнага вобразу”, які ўсё жыццё ваюе з ветракамі (хаця, пагадзіцеся, для тэатра такі герой надта сімвалічны). Усё значна прасцей. І, у той самы час, вельмі “па-свойму”:

— Для мяне Дон Кіхот — гэта вечнае імкненне да Дульсінеі Табоскай. Іншымі словамі — імкненне да недасяжнага ідэалу прыгажосці і дасканаласці. Да яго сапраўды імкнешся ўсё жыццё — і дасягнуць яго, бы той даягляд, немагчыма. А калі здаецца, што ўжо дасягнуў, — значыць, творчасць для цябе спынілася. Тэатр — шматаблічны Янус. Як усё ж злучыць яго такія розныя абліччы? Як знайсці між імі гармонію? У гэтым, напэўна, і ёсць прызначэнне дырыжора.

Гутарыла Надзея БУНЦЭВІЧ

А ў Паставах...

Наш карэспандэнт ужо выехаў на XIV Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік”.

Сёння — самы насычаны на падзеі дзень форуму. Як паведаміла начальнік аддзела культуры Пастаўскага райвыканкама Наталля Булавінцава, сёлета ў ім упершыню прымаюць удзел дзве краіны: Ізраіль ды Кітай.

Звыш 600 удзельнікаў сабраў горад на свята народнай музыкі. Акрамя калектываў са згаданых краін, прыехалі ансамблі з Украіны, Латвіі, Літвы, Малдовы, Польшчы, Расіі ды Чэхіі. Завіталі на форум і прафесійныя беларускія калектывы: Нацыянальны акадэмічны народны аркестр і Нацыянальны акадэмічны народны хор, ансамбль салістаў “Класік-Авангард” і “Харошкі”.

Праграма папоўнілася новымі мерапрыемствамі. Сярод іх — “Кірмашовыя забавы”, што пройдучь пад час выставкі народных мастацкіх рамёстваў і промыслаў “Горад майстроў”.

Тры фільмы

На гэтым тыдні ў павільёне Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” адбываліся здымкі драмы “Адзінокі востраў”. Пра гэта паведамілі карэспандэнты “К” у прэс-службе ўстанова.

Фільм з’яўляецца сумесным праектам Беларусі, Латвіі і Эстоніі. Здымкі на тэрыторыі нашай краіны адбыліся цягам трох дзён чэрвеня, і цяпер здымачная група працягвае працу ў Прыбалтыцы. Рэжысёрам стужкі з’яўляецца Пэтэр Сім.

У гэты ж час у вытворчасці знаходзіцца чатырохсерыйны тэлевізійны фільм “Снайпер-2. Тунгус” рэжысёра Алега Фясенкі. Жанр яго — ваенны баявік. Адбываецца праца і яшчэ над адным тэлефільмам: гэта “Сеткавая пагроз”, якая з’яўляецца працягам серыяла “Ілюзія палявання”, што меў глядацкі поспех.

І ўсё стагоддзе

Выстаўка “І больш за стагоддзе...” якая аб’яднала творы мастакоў — юбіляраў 2011 года, праходзіць у Нацыянальным мастацкім музеі.

На ёй прадстаўлены работы 21 творцы, чые юбілеі (ад 100 да 140 гадоў з дня нараджэння) будуць адзначацца сёлета. Сярод іх — Валянцін Волкаў, Сяргей Каткоў, Леў Лейтман, Аркадзь Астаповіч, Міхаіл Станюта, Яўген Ціхановіч, Барыс Звінаградскі, Абрам Астроўскі, Вольга Дзядок, Міхаіл Філіповіч ды іншыя. Частку выставкі складаюць фотаздымкі работ, якія нельга пакуль выставіць, бо яны знаходзяцца на рэстаўрацыі. Гаворка — пра творы Арона Касцялянскага, Абрама Маневіча і Мейлаха Грушко.

Аснову ж экспазіцыі складаюць работы, што рэдка выстаўляліся.

Пасля “Чайкі”

Заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Валерый Анісенка рыхтуе для ўсіх прыхільнікаў тэатра сорпрыз.

Ён спрабуе “прышчапіць” сусветную тэндэнцыю беларускім тэатрам: пару гадоў таму ён здзівіў усіх бліскачай чэхаўскай “Чайкай” на пленэры, дзеля якога рэжысёр пабудаваў на лецішчы міні-тэатр пад адкрытым небам і нават выкапаў сапраўднае “колдовское озеро”! А літаральна на мінулым тыдні “Чайку” маглі пабачыць у Херсоне, дзе Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі выступаў з міні-гастроліамі.

Ну, а гэтым газет Валерый Анісенка рыхтуе для сваіх рэцыз яшчэ адну чэхаўскую пастаноўку — спектакль “Дзядзька Ваня”. На галоўную ролю — Івана Вайніцкага — рэжысёр запрасіў акцёра Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа Валянціна Салаўёва.

За аснову сцэнаграфіі былі ўзяты эскізы Яўгена Чамадурава да пастаноўкі 1953 года ў Бухарэсце. Апладысменты чуюцца, ледзь толькі з’яўляецца суперзаслона з егіпецкай калясніцай. Ды і надалей літаральна кожную карціну оперы глядачы сустракаюць такімі ж гучнымі воплескамі. Мастацкае афармленне “дзённых” сцэн спектакля — рэалістычнае, вырашанае ў сонечных колерах, “начных” — рамантычна-сімвалічнае, накіраванае на выяўленне тэмы асобы сярод бяздушнага атачэння каменных глыб. Параўноўваючы ўбачанае з друкаванымі калісцы эскізамі, можна заўважыць адрозненні, што сведчаць пра творчую перапрацоўку некаторых сцэнаграфічных ідэй. Абышліся ў нас і без “імітаваных” сланоў, якія, паводле ўспамінаў Я.Чамадурава, былі “разыначкай” румынскай пастаноўкі.



Крок у бок “вялікай оперы”

ТРЫЛЕР

“АІДА”

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Беларусі намагаецца развіць кірункі. Чарговым крокам у бок “вялікай оперы”, пастаўленай з прыцэлам на раскошу, сталася прэм’ера “Аіды” Дж.Вердзі.



Затое музыканты нашага сцэнічнага аркестра граюць на так званых егіпецкіх трубах, дастаўленых з Масквы. А цара Егіпта, яго дачку Амнерыс, военачальніка Радамэса і захопленыя трафеі ўзнімаюць ды носяць не гнуткія артысты балета, а спецыяльна запрошаныя культурысты. Ды і палонных эфіёпаў увасабляюць сапраўдныя афрыканцы — замест загрыміраваных статыстаў. Праўда, колькасць палоннікаў з-за гэтага значна памяншаецца, усюсна акцэнтуючы, які смела тыя змагаліся: маўляў, ніхто не хацеў здавацца. Затое колькасць смерцяў сярод персаніфікаваных персанажаў, у параўнанні з партытурай, павялічваецца ў тры разы. У гэтым імкненні да рэалізму, набліжанасці да нораваў ранніх цывілізацый, што падкрэслівае рэжысёр Міхаіл Панджавідз, адной з галоўных адметнасцей працы тэатра “Аіды” становіцца значна ўзмоцненая тэма насілля. Атрымліваецца штосці нахштальт класічнага трылера, бо ў фінале жывымі застаюцца толькі двое: Вярхоўны Жрэц і бяссьліная Амнерыс, хаця і ўзведзеная рэжысёрам у ранг фараоншы пасля нечаканай смерці свайго бацькі, цара Егіпта. Гэта вымушае ўсіх, хто сутыкаецца з традыцыйнай інтэрпрэтацыяй “Аіды”, перагарнуць дзеля параўнання клавір ці хаця б лібрэта оперы: маўляў, няўжо там сапраўды ўсе паміралі?

Новымі сюжэтнымі паваротамі рэжысёр, безумоўна, імкнецца абвострыць канфлікт, але дадатковыя забой-

ствы, здаецца, сталі міжволі супярэчыць як вердзіеўскай музыцы, так і самому жанру рамантычнай оперы. Узнік і яшчэ адзін парадокс, куды больш важны за ўсё астатняе. Чым больш герояў накіроўваецца воляй пастаноўшчыкаў у Царства мёртвых (паводле старажытнагрэчаскай міфалогіі — Царства Аіда), тым менш спачування застаецца ў сэрцах глядачоў пад час фінальнай сцэны з Аідай і Радамэсам. Іх смерць успрымаецца ўсяго толькі чарговай трагедыяй, няўмольна падрыхтаванай усім папярэднім развіццём падзей. А больш за ўсё ўзрушае гвалтоўнае забойства хлопчыка-раба ў другой дзеі — бессэнсоўнае, дзеля забавы, абсалютна нечаканае, бо ўзнікае на музыцы “мірнага” танцавальнага нумару, што раней проста разрэджваў насычаныя вакальныя сцэны.

Радуе, што ў спектаклі заняты шмат маладых салістаў, якія бліскуча спраўляюцца з надзвычай складанымі партыямі. Адных толькі Аід пазначана — ажно пяць! Сярод творчых здабыткаў першых паказаў — Настася Масквіна ў партыі Аіды, здольная нават коўзаючыся па зямлі (рабыня ўсё ж такі!) стаць лідарам у ансамблі, перакрыўшы моцай галасу астатніх салістаў і ўвесь аркестр. У ролі Амнерыс саборнічалі “дзве Аксаны” — Волкава і Якушэвіч. Вядома, пераўзыхілі першую папросту немагчыма. Але ж і Якушэвіч, бясспрэчна, на

прагоне пераўзыхіла сама сябе. Асабліва ўдаліся ёй сцэны “ўладарнай герайні”, а вось пералом да сапраўдных пакут ад бяссьліла яшчэ давядзецца пашукаць. Дый усім артыстам, якія так пераможна адолелі вакальныя складанасці оперы, няблага было б папрацаваць яшчэ і над удасканаленнем пластыкі. Бо, сапраўды, адчуць сябе героямі старажытнага Егіпта не так і проста: мітусліва, а часам і нягелглы рухі адразу выдаюць сучасныя тэмпы жыцця. Дарэчы, калі тэатр запрашаў на рэпетыцыйны працэс італьянскіх кансультантаў па маўленні і фразіроўцы, дык, мабыць, няблага было б звярнуцца і да спецыялістаў па тагачаснай пластыцы? Бо ў харэографа Аляксандры Ціхаміравай былі ўсё ж крыху іншыя задачы: пастаўлены ёй “танец ажыўшых скульптур-птшак” успрымаўся геніяльным трапляненнем ва ўсходнюю сімволіку.

Відавочна, што спектакль будзе “расці” і набіраць моц. Прэм’ера, у параўнанні з прагонам, узбагацілася і не выстаўленымі раней дэталлямі сцэнаграфіі, і большай сабранасцю аркестрантаў (дырыжор — Вячаслаў Воліч). Галоўнай хібай сучаснага ўспрымання застаецца працягласць пастаноўкі, шмат часу займае змена сцэнічнага антуражу — не толькі паміж дзеямі, але і паміж карцінамі. Урэшце, гэта адзін з законаў “вялікай оперы”...

Фота Міхаіла НЕСЦЕРАВА

Хіт-парад: Нясвіж — Мір

Музычна-турыстычныя маршруты

Нястомныя музыканты Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі на чале з апантаным кіраўніком — народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам чарговы раз звязалі ў нашай свядомасці Мір і Нясвіж не толькі архітэктурнымі, але і музычнымі помнікамі мінулага, далёкага і нядаўняга. Сёлетняе “суседства” гэтых фестываляў па часе правядзення, з разбежкай усяго ў тыдзень, няк не адбілася на адметнасці іх праграм. Мастра, як звычайна, не паўтарае аднойчы зробленага, а крочыць наперад.

А калі асобныя творы і гучаць неаднаразова, дык менавіта таму, што гэты калектыў і яго шматлікія камерныя складкі не толькі адшукваюць ды вяртаюць у канцэртную практыку забытыя рарытэты, але і складаюць іх своеасаблівы “хіт-парад”, вылучаючы “самае-самае”, годнае максімальнай папулярнасці. Такой, каб гэтыя мелодыі ўсе ведалі на памяць, як знакамты Паланэз Агінскага.

Шчыльнае злучэнне такіх фестываляў з асветніцкім і навуковым кірункамі даўно ўжо стала аксіёмай. Паказальна, што тэмай навуковых даследаванняў сталі ўжо і самі гэтыя святы — у іх адпаведнасці найноўшым сусветным тэндэнцыям фестывальнага руху. Ды і так відавочна: падобныя фестывалі ў малых гарадах могуць быць накіраваны не толькі на асветніцтва і развіццё духоўнасці, але і на стымуляванне развіцця турыстычных паслуг. Бо архітэктурны помнік дастаткова паглядзець аднойчы, а вось слухаць усё новую ды новую музыку ў яго атачэнні можна бясконца.

Ансамбль трубаў “Інтрада” выступаў ва ўнутраным дварыку Мірскага замка, іншыя музыканты — у самім замку, у Мікалаеўскім касцёле гучала духоўная музыка, у Доме культуры — бацькі і сына Карловічаў, што жылі ў XIX — на пачатку XX стст.

Ды і “Музы Нясвіжа”, спыніўшыся ў адноўленай ратушы з маленечкай залай і больш прасторным ДК, засумавалі па палачы і прылеглым парку, дзе асобныя канцэрты часам ладзіліся яшчэ да цяперашняй рэстаўрацыі. Засумавалі фестываль і па раялі: усё ж камерная музыка на “электронных клавішах” — бы муляж замест сакавітай гародніны. Як заўсёды, уражвала гасціннасць гаспадароў. Наву-

ковая канферэнцыя, што ўжо некалькі гадоў як змяніла музейную прапіску на бібліятэчную, пачалася са змястоўнай экскурсіі па адноўленым Доме рамесніка, дзе і змяшчаецца цяпер Крыніца ведаў. Бібліятэка камп’ютарызавана, мае цэнтр прававой інфармацыі, паліцы з камерцыйным фондам, за карыстанне якім бярэцца даволі сімвалічная плата. Працуе тут і літаб’яднанне “Валожкі”, праводзяцца выстаўкі. Прамовы на згаданай канферэнцыі, дарэчы, быццам асвятляліся выстаўкай ручнічкі і вышываных абразоў члена Беларускага саюза майстроў народнай творчасці Вольгі Сцепановіч, якая ў свой час атрымала на гэтую працу блаблаўленне Мітрапаліта Філарэта.

Дзве жывапісныя выстаўкі аздаблялі і канцэртныя праграмы “Дзень народзін” і “Поры года”, само спалучэнне якіх сімвалізавала аднасць беларускай і еўрапейскай культуры. Дзеці з мазырскай студыі выяўленчага мастацтва малявалі А.Вівальдзі і яго музыку, якая быццам саборнічала з творамі А.П’яцолы, П.Чайкоўскага і беларускіх кампазітараў розных эпох.

Сольны канцэрт лаўрэата спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, кларнетыста Уладзіміра Солтана, V Музычная асамблея “Майстэрства ансамбля” (як, дарэчы, і ўсе праграмы, з любоўю падрыхтаваныя фінбергаўцамі) толькі дадаткова падкрэслілі, якой гаючай сілай можа быць спалучэнне нацыянальных скарбаў даўніны і сучаснасці. Бо калі нашы маладыя віртуозы з пашанай ставяцца да нацыянальнай культуры і ў стане выканаць творы, падуладныя хіба адзінкам у свеце, гэта і ёсць культура еўрапейскага ўзроўню.

Фота Віктара КАВАЛЁВА



Ансамбль кларнетыстаў у зале Мірскага замка.

Неаспрэчнай ісцінай стала ўжо тое, што Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі на чале з мастра Аляксандрам Анісімавым практычна не здольны на гэтакія “звычайна шараговыя” праграмы. Кожная — абавязкова са сваёй “разыначкай”, сюрпрызам і нават сенсацыяй. Вось і зараз — два творы з грыфам: “Першае выкананне ў Беларусі”. І гэта толькі адно аддзяленне!

У другім — Расціслаў Крымер, больш вядомы як арт-дырэктар Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета, чарго-

Канцэрт і для мабільнікаў



вы раз даказаў, што не забыўся на сваю фартэп’янную адукацыю, саліруючы ў Першым канцэрте Ф.Ліста. “На дэсерт” публіка атрымала знакамітае “Балеро” М.Равэля. Але самыя зацікаўленыя абмеркаванні ўсё ж атрымала нават не “Чорная гандола” Джорджа Адамса, а доўгачаканая прэм’ера Канцэрта для ўдарных і струннага аркестра Галіны Гарэлавай. Калі саму паслядоўнасць гэтых двух сучасных твораў — надзвычай дэмакратычнага амерыканскага і “элітнага” беларускага — увячы своеасаблівым “саборніцтвам”, дык “Прыз слухачкіх сімпатый” у выгледзе шквалу апладысмантаў атрымала найноўшая айчынная партытура.

У антракте ў фае сабраўся ўвесь кампазітарска-музыказнаўчы бамонд, так што заставалася толькі “падслу-

хаць” і занатаваць — хаця б адно выказанне.

Гэта музычная з’ява года! — падвёў вынік лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, прафесар Вячаслаў Кузняцоў. — У адрозненне ад іншых, я слухаў новы твор ужо другі раз: некаторы час таму ён быў запісаны на Беларускай радыё пад кіраўніцтвам Пятра Вандзілоўскага і тыдзень таму разглядаўся на мастацкім савеце па набыцці новых твораў. Партытура — вельмі асабістая, канцэпцыйна звязаная з лёсам жанчыны-творцы, прасякнутая нервам. І адначасова — назвычай эфектная, нават з выкарыстаннем звонкаў мабільнікаў. А саліст Міхаіл Канстанцінаў, які можа лічыцца амаль “сааўтарам”, — бы той “алхімік”, што ператварае гукі не ў срэбра ці золата, а ў самую чалавечую душу.

На здымку: Аляксандр Анісімаў.



У горадзе Клімавічы Магілёўскай вобласці цягам чатырнаццаці гадоў ладзіцца фестываль дзіцячай творчасці «Залатая пчолка». З рэгіянальнага фестываль вырас у Міжнародны, атрымаўшы годнае і заслужанае прызнанне. Сёлета форум, дзе пануе творчасць дзетак, праходзіў з 25 па 29 мая — незадоўга да Міжнароднага дня абароны дзяцей.

ТЭРЫТОРЫЯ ДЗЯЦІНСТВА



Ролю «Залатой пчоўкі» сёлета выконвала Ангеліна Цімаковіч.



Журы нездарма вяло «нараду» каля Дошкі гонару: кожны з яго членаў, безумоўна варты адзнакі ў фестывальнай гісторыі.



Дзея адбывалася не толькі на фестывальнай сцэне.



У госці да «Залатой пчоўкі» прыехалі дзеці з 13 краін.



Гусінае свята «Панасся» ў выкананні дырэктара Беладубаўскага СДК Людмілы Чукіла.



Вядучая канцэртаў фестывалю «Залатая пчоўка» Лера Абакановіч атрымала заслужаную ўзнагароду.



Адзін з дыпламаў «Залатой пчоўкі» — у калектыву Палаца культуры кітайскага Цянь Цзіня...



Гран-пры — Паліне Бадзеевай з Буйніцкай ДШМ Магілёўскага раёна.



Валерыі Малашка ўручае Гран-пры вакальнаму ансамблю хлопчыкаў з Магілёва.

Пра мёд мастацтва ў клімавіцкіх сотах

Майскае сонейка шчодро сагрэла зямлю, і прырода радасна стралянула. А як жа: вось яно, календарнае лета! Дрэвы пакрыліся клейкай лістоў, кветкі рассыпаліся па зямлі ўсімі колерамі вясёлкі, і пчолы, гудучы ад задавальнення, збіраюць нектар... А там, дзе я правёў мінулы фестывальны ўік-энд, сабраліся ў гуллівы вулей не пчолы — сапраўдныя «залатыя пчоўкі».

Такім чынам — Клімавічы! Гарадскі парк ператварыўся ў казачную пляцоўку, на якой з'явіліся падаворкі райцэнтраў Магілёўшчыны — сапраўды маленькія мястэчкі: Шклоў, Хоцімск, Плуц, Касцюковічы, Клімавічы, Чавусы, Крычаў — усё не пералічыш! Зачароўвалі і прыцягвалі не толькі дэкарацыямі, але і пачастункамі. Мёд з агуркамі, засаленымі ў гарчычным расоле, каштавалі? А сала, што проста растае ў роце? А бульбу, запечаную з брунсіцамі? А квас?..

Ведаеце, я ўгадваю ранейшыя вандроўкі па гэтых краях: спынішся ля хаты, папросіш вады папіць, а табе збан малака вынясуць з сенцаў, ды са словамі: «Не крыўдзі нас, пі! Малака — толькі са склепа, халодныяе!».

Гасцінны народ жыве на Беларусі! Саманацияісячынныя Клімавічы павялічылі колькасць сваіх жыхароў ажно на трыста чалавек! Увясняеце? А ў горадзе цягам пяці дзён праходзіў XI Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці «Залатая пчоўка».

За ўвесь час правядзення фестывалю ў ім бралі ўдзел дзіцячыя калектывы і выканаўцы з 19 краін свету. Сёлета ж на форуме іх было прадстаўлена 13: Азербайджан, Казахстан, Кітай, Кыргызстан, Латвія, Літва, Малдова, Расія, Румынія, Таджыкістан, Украіна, Эстонія і, канешне ж, наша Беларусь.

Асаблівае клімавіцкага фестывалю — у жанравай разнастайнасці. Конкурсы праходзяць па некалькіх відах мастацкай творчасці: вакальнай, харэаграфічнай, выяўленчай, дэкаратыўна-прыкладнай. А юныя таленты тут заўжды ацэньвае найпрадстаўнічае журы. Упершыню старшынёй журы «Залатой пчоўкі» стаў народны артыст Беларусі, кампазітар Леанід Захлеўны.



Гран-пры «Залатой пчоўкі» — ансамблю танца «Равеснік».



На падаворку Плуцкага раёна Яўген Бабічаў з тамтайшага РДК прыцягваў гукі свайго гармоніка ўсіх юных «залатых пчолак».



Лепшы падаворак — у прадстаўнікоў Глушчыны.



Удзельнікі напрыканцы форуму сабраліся ў карагод.

Член журы, шматгадовы рэдактар тэлебачання, адна са стваральніц слаўтай «Калыханкі», заслужаны дзеяч культуры Беларусі Ніна Шоба заўважыла: «Залатая пчоўка» адгудзела, але нікога не ўджаліла».

Дырэктар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці і культурна-асветніцкай працы Алег Хмялюкоў сказаў: «Ад іншых мерапрыемстваў нашага ўпраўлення культуры «...Пчоўка» адрозніваецца тым, што яна «салодкая» і найбольш поўніца радасцю».

Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Святлана Кашталанава назвала клімавіцкі фестываль здольным на суперніцтва з любым еўрапейскім па выканальніцкім майстэрстве і арганізацыі.

А член журы ад Украіны Уладзімір Дальчук заўважыў па-філасофску: «Мы розныя — у гэтым наша багацце. Мы разам — у гэтым наша сіла!»

Аташ па культуры Пасольства Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Чжуан Цзянь Пін адказаў за прыезд дзяцей з далёкага Цзянь Цзіня. Цягам форуму ён засмучаўся хіба з адной прычыны: маўляў, калектывы прыехаў не надта шматлікі — усяго 30 чалавек...

Вось меркаванне мастака з Кіева Мікалая Гроха: «Ведаеце, у Беларусі, на прыкладзе «Залатой пчоўкі», я бачу імкненне знітаваць нашы сэрцы і душы».

А народны артыст Расіі, прафесар Маскоўскай кансерваторыі Валерыі Малашка згадаў словы Маякоўскага: «Если звёзды зажигают, значит, это кому-нибудь нужно...». Тымі зоркамі, а да ўсяго — і ўладальнікамі Гран-пры «Залатой пчоўкі» сталі: навучніка Буйніцкай ДШМ Магілёўскага раёна Паліна Бадзеева, ансамбль танца «Равеснік» Рэспубліканскага Палаца культуры прафсаюзаў з Мінска, вакальны ансамбль хлопчыкаў Магілёўскай ДШМ № 3, навучнік Хоцімскай ДШМ Дамітравы Хучаў і навучніца Горацкай дзіцячай школы мастацкіх рамёстваў Вікторыя Валынцава.

Начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатолю Сінкавец, развіваючыся, выказаў удзячнасць «К» і запрасіў газету ды ўсіх яе чытачоў на фестываль, што неўзабаве пройдзе ў Бабруйску і Плуцку. Словам, фестывальнае лета — пачынаецца!

Юрыі ІВАНОВ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Клімавічы — Мінск

Фота аўтара



Вырабы народных майстроў «тэсціру» пяцігадовага магіляўчанина Кірыля Чыгір.



Музыка ў час свята, здаецца, не пераставала ліцца ні на імгненне.



«Залатая пчоўка»: ад шэсця да падаворкаў.



Пад час шэсця ўдзельнікоў форуму.



Пад час шэсця ўдзельнікоў форуму.

«Я хочу выказаць шчырыя дзякуі тым, хто за мінулыя пяць гадоў з самай лепшай душой і душой з самай лепшай душой з самай лепшай душой...»



А.Бяляўскі. "Промні над Свіслаччу".

Пейзаж "рэбуса"

Водар зямлі бацькоў

"Зямля бацькоў" — пад такой назвай працуе ў сталічным Палацы мастацтва юбілейная выстаўка жывапісу Анатоля Бяляўскага, прысвечаная 50-годдзю з дня нараджэння майстра.

Плённая творчасць гэтага цікавага мастака — рознастылёвая і шматжанравая. Яна носіць, так бы мовіць, эксперыментальна-пошукавы характар, вылучаецца дакладнай, скрупулёзнай распрацоўкай рэчаў — "артэфактаў" навакольнай рэчаіснасці. Тым не менш, заўжды — у арганічным суладдзі зсэнсавай змяс-

тоўнасцю, кранальнай эмацыянальнасцю, глыбокай абагуленай паэтычна-мастацкай вобразнасцю.

Улюбёны, абавязковы, "кампанент"-акцэнт яго пранікнёных, "сімфанічных" краявідаў роднай Бацькаўшчыны — насычаная жыццяноснай вільгацю глеба, люстэркі рэчак, азёр або цёплае, ласкавае святлоснае сонца, неабсяжны купал неба з пеністымі абломкамі над галавой, ці нейтаймаваны, усепранікальны, нябачны вокам (але адчувальны!) акіян празрыстага паветра навокал, якім так лёгка і вольна дыхаецца! Сярод іх сілкуецца, квітнее, сусінуе ўсё наяўнае прыроднае ды рукачыннае на свеце (пейзажы "Аб-

уджэнне", "Промні над Свіслаччу", "Крынічная рэчка", "Родныя прасторы", "На Беларусі Бог жыве")...

Пры такім "сусветна-глабалізаваным" падыходзе ў мастакоўскай творчасці А.Бяляўскага нярэдка адбываецца нібыта "сумяшчэнне" звыклых, традыцыйна-класічных жанраў. Часам нават цяжка вызначыць мяжу: ці ў рамках нацюрморта пераважае пейзаж, альбо гэта нацюрморт-пейзаж адначасова.

Асобная старонка творчай біяграфіі майстра — партрэтная галерэя суайчыннікаў: родных бацькі і маці, вясковых жыхароў, землякоў-сваякоў з Мядзельшчыны, а таксама вядомых беларускіх мастакоў (у тым ліку Л.Шчамялёва, У.Кожуха, У.Сытчанкі), навукоўцаў, спартсменаў, артыстаў. Характэрная асаблівасць іх выяў — бездакорная адпаведнасць-падабенства мадэлі. Але галоўным на партрэтах у разуменні творцы з'яўляецца, безумоўна, не проста вонкавая фіксацыя і нават не столькі пераканаўчае занатаванне, а — адлюстраванне на палатне якіх-небудзь непаўторных, яркіх чалавечых характараў з дапамогай-"падказкай" нейкіх "патрэбных" побытавых ці прафесійных "дэталяў"-аксэсуараў. Яго найперш хвалюе, прывабляе пэўны чалавечы лёс, асноўнае жыццёвае крэда — заповіт нашчадкаў ад імя асоб партрэтэмых!..

Падобным чынам спрабуе сябе А.Бяляўскі і ў разгорнутых сімвалічна-асацыятыўных гістарычных кампазіцыях ("Рэха часу"), і ў лаканічна-"відовішчных" аўтарскіх "рэбусах"-эсэ на тэмы складаных, супярэчлівых з'яў сучаснасці...

Александр РУНЕЦ



А.Бяляўскі. "Мінскія прасцягі".

Роднае

Праз прызму часу ды ўспрымання

Выстаўка твораў Васіля Мініча (1949 — 2008 гг.) праходзіць у рамках праграмы Гарадской галерэі твораў Л.Шчамялёва "Метогит", што падтрымлівае памяць аб мастаках Беларусі, якія пайшлі з жыцця.

У высакароднай справе захавання Памяці праграма, нагадаем, аб'ядноўвае сваякоў і сяброў памерлых мастакоў, калекцыянераў,

журналістаў, гісторыкаў беларускай культуры і нашу галерэйна-музейную публіку — глядачоў.

Васіль Мініч нарадзіўся на Палессі ў вёсцы Сукачы Жыткавіцкага раёна, у маляўнічых мясцінах, што ў многім паўплывала на выбар ім далейшага шляху ў творчасці. У асяроддзі ўражальнай прыроды Палесся будучы жывапісец фарміраваўся як творчая асоба з дзяцінства, і да канца жыцця ўпадабанай тэмай Васіля Віктаравіча была прырода ягонай радзімы.



В.Мініч. "Беларускі пейзаж".

У 1972 годзе ён паступіў у Мінскае мастацкае вучылішча і з поспехам скончыў яго ў 1976-м. Цягам трыццаці гадоў прапрацаваў мастаком-афарміцелем у Га-

Краевугольны і сакральны

У Палацы мастацтва экспануецца юбілейная выстаўка яшчэ аднаго жывапісца — Лявона Грышука пад назвай "Блаславенне", прымеркаваная да яго 60-годдзя.

Краевугольным "каменем спатыкнення" для рэльефнага разумення сэнсу, своеасаблівай плённай, "падзвіжніцкай" творчасці Лявона Іванавіча стала тэхнагенная катастрофа XX стагоддзя — Чарнобыль, у ліквідацыі якой ён прымаў удзел у складзе грамадзянска-вайсковых фарміраванняў, за што мае дзяржаўную ўзнагароду.

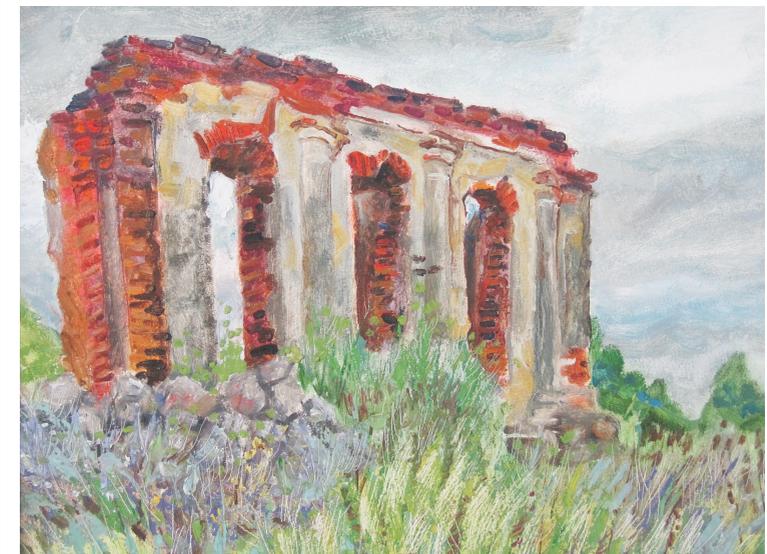
Цягам гадоў творца працягваў паранейшаму самааддана, пранікнёна апяваць праз фарбы дасканаласць і прыгажосць навакольнай прыроды, увабраўшы ў сваёй працы "адвечныя" біблейска-новазапаветныя сакральныя ісціны... Таму сузіраць ягоныя палотны адначасова і лёгка, і складана.

Лявон Грышук — сталы саўдзельнік шматлікіх групавых мастакоўскіх краязнаўчых пленэраў,



Л.Грышук. "Мелодыя".

Цэнтральнае месца на выстаўцы займае разгорнуты, унікальны, "прачулы" алегарычна-сімвалічны цыкл карцін па матывах сюжэтаў сінкрэтычных, павучальных біблейскіх прытчаў, над чым мастак мэтанакіравана працуе з захапленнем цягам вось ужо



Л.Грышук. "Рэшткі палаца графа Тышкевіча".

аб'ездзіў з вандроўкамі, уважліва вывучаючы культурна-гістарычную спадчыну роднага краю, бадай усю Беларусь! Бадзёра-аптымістычная энергетыка яго сціпрых, камерных, разняволена-лірычных пейзажаў узрушае, зачароўвае!

амаль дзесяці гадоў, а таксама створаны ім шэраг "імправізаваных" кампазіцый-эскізаў на тэмы гераічнай мінуўшчыны Бацькаўшчыны, розных будзённых, асабістых падзей, праблем чалавека сённяшняга часу...

А.Р.

Дзяржынскім гісторыка-краязнаўчым музеі, — і там жа, у 1990-м, — другі. Сёння ягоныя карціны знаходзяцца ў фондах Дзяржынскага раённага гісторыка-краязнаўчага музея і ў шматлікіх калекцыях Беларусі ды замежных краін.

У экспазіцыі — палотны жывапісца як са збору яго сям'і, так і з прыватных калекцый. Прадстаўлены як раннія, так і апошнія работы аўтара, што дазваляе ахапіць у цэлым творчы шлях майстра. Усе пейзажы Васіля Мініча аб'ядноўвае імкненне перадаць прыгажосць роднай прыроды, убачанай праз эмацыянальную прызму ўласнага ўспрымання.

Марыя МІНІЧ,
мастацтвазнаўца,
куратар выстаўкі

І з апякунскім саветам

— Ты заўжды была чалавекам, які захапляецца сваімі героямі. І, наколькі разумею, апошнім па часе захапленнем стала асоба ўраджэнца Беларусі Чэслава Нэмэна — бадай, найзнакамітага польскага музыканта XX стагоддзя. А фільм пра Чэслава Нэмэна атрымаў назву “Гэты дзіўны свет”...

— Паводле назвы яго самай знакамітай песні. У 1976-м, калі Нэмэн выступаў у мінскім Палацы спорту, я, зусім яшчэ пачаткоўка, брала ў яго інтэрв’ю. Праўда, тады яно нікуды не пайшло...

— І праз столькі гадоў...

— ...Мы знялі фільм пра творцу. Карціну пра любоў: да радзімы, бацькоўскага дому, кветак, дрэў, ракі — пра тое, аб чым усё жыццё спяваў Чэслаў Нэмэн. І ён заўжды заставаўся верны сваім Старым Васілішкам, дзе пражыў дваццаць гадоў, ніколі не забываўся, адкуль ён.

— Стужка была вельмі добра прынята. Пасля ты ўзяла самы актыўны ўдзел у стварэнні Клуба-музея Чэслава Нэмэна ў Старых Васілішках. Яго дырэктар Уладзімір Сінюта так і напісаў у адной з мясцовых газет: “Найбольшы ўклад у адкрыццё музея ўнесла мінчанка Вера Савіна”...

— У фільма быў вялікі рэзананс, шмат рэцэнзій у беларускай (у тым ліку ў “Культуры”), і польскай прэсе. Увогуле ж, калі я ўпершыню пабачыла гэты дом, дзе нарадзіўся і шмат гадоў жыў Чэслаў Нэмэн, унікальны талент, што паядноўвае культуру народаў, зразумела: сядзібу трэба ратаваць, бо і гэта таксама астравок айчынай найноўшай гісторыі, наша духоўнае багацце, наш капітал. Ну, і пачала неяк дзейнічаць, усіх разварушваць. Гэта фільм вырас у праект. Музей папаўняецца новымі экспанатамі, уключаны ў турыстычныя маршруты, але, мусіць, найбольш важна іншае: з’явілася вялікая група энтузіястаў, гатовая бескарысліва падтрымліваць памяць пра Чэслава Нэмэна. Вось цяпер хочам прывесці ў парадак палісаднік каля дома, сад Выдзьжыцкіх (сапраўднае прозвішча Нэмэна), займаемца фарміраваннем апякунскага савета.

Дарэчы, у Старых Васілішках ёсць унікальны касцёл, дзе хрысцілі будучага артыста, дзе ён спяваў у хоры. Мне нават здаецца, што якраз там ён упершыню судакрануўся з высокімі энергіямі, адтуль вытокі яго чысціні і ставядальнай творчасці. Чаму кажу пра гэты помнік даўніны? На пачатку XX стагоддзя касцёл пабудаваны на ахвяраванні жыхароў Васілішак. І мне падаецца, што стаўленне да Дома-музея Чэслава Нэмэна можа быць такой жа высакароднай справай, аб’ядноўваючы і актывізуючы яго прыхільнікаў. Уласна, гэта і адбываецца, ствараецца яшчэ адна традыцыя.

Натхніца на Лангбарда

— Ты нарадзілася ў Туле...

— Але з першых месяцаў жыцця — у Мінску. Гэта мой родны горад, з якім, так склалася, і звязаны ўвесь мой лёс.

— І вучылася ты ў 21-й сталічнай школе, як, дарэчы, і я. А яна размешчана непдалёк ад Вялікага тэатра. Мо з тых часоў і выплывала ідэя фільма пра архітэктара Іосіфа Лангбарда?

— З Вялікім у мяне, наогул, звязана вельмі многае. Мой бацька быў салістам оперы, а першае наша жыллё ў Мінску — грывёрка ў тэатры акурат насупраць выхада на сцэну. Я, дарэчы, не хадзіла ў дзіцячы садок, таму на спектаклях і рэпетыцыях знаходзілася пастаянна. На памяць ведала арый, уверцюры, цэлыя фрагменты з “Рыгалета”, “Аіды”, “Яўгенія Анегіна”. Гэта ўсё настолькі ўплечена ў маё дзяцінства...

— І любілі музыка, вядома ж...

— Вядома ж, оперная. Да гэтае пары. Я чула яе нават дома. Мы ж і пасля жылі непдалёк ад тэатра. Уяві, прыходжу са школы, вокны расчынены, на ўвесь квартал, гучаць залатыя галасы беларускай опернай сцэны: Зіновій Бабій, Аркадзь Саўчанка, Віктар Чарнабаеў... Тата — за раялем... Аднак я любіла толькі слухаць: заняткі ў музычнай школе былі для мяне катаваннем. І, дарэчы, пасля, калі я стварала праграмы, фільмы, мне былі цікавыя артысты не ў побыце, а ў моманце творчасці і чараўніцтва, калі яны ператвараюцца ў Атэла, Ленскіх, Гамлетаў, Аід...

Калі Вера САВІНА, сцэнарыст шматлікіх дакументальных фільмаў, прысвечаных выбітным постацям нашай культурнай прасторы, зазірнула днямі ў рэдакцыю, падумалася: яна збірае вакол сябе людзей не толькі стужкамі, але і заўсёднымі ідэямі, творчай прадпрымальнасцю ў рэалізацыі самых нечаканых праектаў з канкрэтным вынікам.

І вось — новы: яна дамовілася са сталічным Батанічным садом аб удзеле яго спецыялістаў у чэрвеньскіх пасадках кветак і дрэў каля Клуба-музея Чэслава Нэмэна ў Старых Васілішках — ацалелага роднага дома знакамітага музыканта — ураджэнца Беларусі. Прычым гэта не першая арганізацыя, што з ахвотай далучаецца да ініцыятывы, якую рэалізуе мясцовая і сталічная грамадскасць у Шчучынскім раёне Гродзеншчыны. І рэалізуе паспяхова: наведанне новай установы культуры (прэзентацыя яе адбылася ўсяго колькі месяцаў таму) стала ўваходзіць у шэраг турыстычных маршрутаў айчынных ды польскіх аператараў. На чарзе — стварэнне апякунскага савета. Тэма іх узнікнення сёння як ніколі актуальная ў сферы культуры. Пра тое, як развіць ініцыятыву ў рэгіёнах, якія крытэрыі адрозніваюць мастацтва прымаць пад увагу пры выхадзе на міжнародны ўзровень, праз што актуалізаваць культурнаму складніку ў сучаснай тэлепрасторы, разважае Вера Савіна, дыялог з якой вядзе драматург Алена Папова.

Сад Нэмэна з ініцыятывай



Тэатр плюс ТБ. Без гламуру

— Мы ж з табой пазнаёмліся пасля прэм’еры маёй п’есы “Хуткія цяжнікі” ў віцебскім Коласаўскім тэатры. Ты тады працавала на тэлебачанні...

— Так, у літаратурна-драматычнай рэдакцыі.

— Дзіцем я глядзела ў старым будынку ля набярэжнай першыя трансляцыі з Масквы. Маленькі экран, пакой забіты людзьмі... Гэта ж было ў навінку. А пасля — два каналы...

— Так, ЦТ і наш, беларускі.

— Усяго два. А папулярнасць тэлебачання была — каласальная!

— Я любіла гэтую працу. Апрача ўсяго, тэлебачанне — мабільнае, хутка бачыш вынік. І больш позняе дакументальнае кіно, фільмы-партрэты з’явіліся якраз з падобнага вопыту. Калі пастаянна існуеш у прафесіі, многае з таго, з чым сутыкае жыццё, можа стаць стужкай.

— Я памятаю, ты была вельмі мілавідная, бландзінка з блакітнымі вачыма. Але глядзячы на цябе, я чамусьці прыгадваю казачную Мальвіну: ты,

як і яна, заўжды падавалася нейкай сур’ёзнай. Але ў Мальвіны былі блакітныя валасы, і вось яно, маё першае ўражанне: “дзяўчына з блакітнымі валасамі”. Потым, з цягам часу, я стала заўважаць, што вакол цябе заўжды нейкі рух. Дарэчы, у цябе была таўшчэзная кніжка...

— У яе я заносіла кантакты!

— У гэтым мне бачыцца не толькі прафесія, а — характар. А запісваць у той “кандуі” было што! Практычна кожнае лета ў Мінск на гастролях прыязджалі найбуйнейшыя тэатры. І шмат аб кім з іх артыстаў і рэжысёраў ты рабіла перадачы ды сюжэты...

— Кожнае гастрольнае лета было надзвычай насычаным! А вось за цыкл “Народныя тэатры рэспублікі” я ўзялася з вялікай неахвотай. А пасля так іх палюбіла — не менш, чым праграмы пра вядучых майстроў тэатра! Камандзіроўкі былі

па ўсёй рэспубліцы. А як артысты-аматары ставіліся да сваіх роляў! У асноўным, гэта былі сельскія інтэлігенты — настаўнікі, бібліятэкары, урэшце — людзі самых розных прафесій. І паўставалі перад вачымі сапраўдныя адкрыцці характараў, лёсаў, гісторый. Увогуле ж, на тэлеэкране пастаянна — усе тэатральныя падзеі рэспублікі: прэм’еры, юбілей, творчыя вечары... Ведаеш, мы тады не забаўлялі глядачоў, гэтыя сустрэчы з артыстамі не былі гламурнымі: мы імкнуліся падарыць радасць сваім прыхільнікам, бо ў рэспубліцы далёка не кожны мог трапіць на сталічныя імпрэзы.

А увогуле, з тэмай тэатра я і сёння звязана непарывуна. Вось адзін з маіх апошніх дакументальных фільмаў — “Мама”: пра народную артыстку СССР Галіну Макараву. Ён сатканы з тых тэатральных уражанняў, уражанняў дзяцінства — мы даўно былі з ёй знаёмыя...

— Пару гадоў таму ты зняла Бэлу Ахматуліну ў дакументальнай карціне пра Пушкіна “Благословите посетить обитель”. Мо камусьці яна і адмовіла б, але ты знайшла падыход, ад чаго стужка набыла дадатковую каштоўнасць... І натуральнае пытанне зараз: хто твае любімыя аўтары?

— Пушкін, канешне. А ўвогуле — англічане: Шоу, Уайльд. І неверагодны беларускі паэт Міхась Стральцоў.

Што ў цане?

— У часы перабудовы ты не проста выязджала за мяжу, але — арганізоўвала падзеі, што прэзентавалі айчыннае мастацтва. Давялося завозіць новы сшытак для кантактаў?

— З’явілася багата новых нататнікаў, але большасць тэлефонаў ведаю на памяць. Ва ўніверсітэце вучылася разам з французжанкамі, ды і з дзяцінства крыху ведала французскую. Мы сябруем і па сёння. Але я ніколі не падумала б, што паеду да іх. Тады і узніклі ідэі сумесных праектаў.

— Адзін з іх — “Францыя плюс “Форма”?”

— Так, выстаўка пад такой назвай адбылася ў 1990-м у Маскве, Мінску, Віцебску і французскім Німе з удзелам французскіх і беларускіх мастакоў-авангардыстаў з групы “Форма”. Былі каталог, аўкцыён, добрая прэса, а таксама паездкі па музеях Лазурнага берага: Марка Шагала, Фернана Лежа, найўнага і сучаснага мастацтва. Пашыраліся і прафесійныя кантакты...

— Праект сапраўды атрымаў вядомасць, у многіх мастакоў ён змяніў творчы лёс... Пасля, я ведаю, ты шмат працавала над арганізацыяй выставак у Галандыі, Польшчы...

— Для мяне заўжды цікава тое, наколькі парознаму ўспрымаюць беларускае выяўленчае мастацтва ў замежжы. У Францыі выклікаюць інтарэс авангард і больш маладыя жывапісцы, у Галандыі галерэйшчыкі звяртаюць увагу на творы сацрэалізму, работы нашых класікаў пэндзля. Тое не дзіва: падобнага кірунку ў іх не існавала. А пасля ўдалося зладзіць паспяхова фестываль беларускіх і расійскіх фільмаў у невялікім галандскім мястэчку. Стужкі сталі адкрыццём для тамтэйшай публікі, паколькі там найперш ведаюць галівудскае кіно. Дарэчы, на тыяказы прыехала нямала суайчыннікаў з усёй Галандыі, а таксама з Германіі і Бельгіі.

— Ты ніколі не здраджвала сваёй улюбёнай справе: распавядаць іншым пра творчыя асоб. Сышоўшы з тэлебачання, пісала сцэнарыі для дакументальных фільмаў, і дыяпазон карцін — надзвычай шырокі: ад стужкі пра вядомага мастака Барыса Забораву да лірычнай замалёўкі “Анёл мой...”. Зрэшты, да апошняй работы ў цябе, здаецца, асаблівае стаўленне?

— Так, бо гэты фільм — першы і надзвычай дарагі. Здымаў яго ў Кактэбелі — паэтычным месцы з унікальнай аўрай. У аснове стужкі — мая перапіска з яго гераіняй — мастачкай-аматаркай Нінай Канавалавай. Такіх чароўных людзей, як яна, сапраўды мала. Гэта рэдкая і каштоўная парода. Пра іх хочацца апавядаць бясконца.

Гутарыла драматург Алена ПАПОВА
На здымках: Вера Савіна і адзін з падараных ёй Клубу-музею Чэслава Нэмэна экспанатаў — здымак з інтэрв’ю 1976-га.

Фармат для фактаў

Напрыканцы мая адбылася прэзентацыя двух энцыклапедычных фаліянтаў — “Беларускае замежжа” і “Ваенная энцыклапедыя Беларусі”.

Аўтар-складальнік “Беларускага замежжа” Наталля Голубева — кандыдат гістарычных навук, намеснік начальніка ўпраўлення сацыяльна-культурнай сферы апарата Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, член Саюза пісьменнікаў Беларусі. Яна паведаміла “К”, што “Беларускае замежжа” падрыхтавана сумесна з Нацыянальным гістарычным архівам і Дэпартаментам па архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі.

Наталля Голубева пераканана: кніга — першая спроба ў нашай краіне прааналізаваць гісторыю беларускага замежжа. У аснове выдання — гістарычныя факты і дакументы. А галоўны акцэнт зроблены на гісторыю фарміравання беларускіх дыяспар у пэўных краінах свету, кантынентах.

Дарэчы, адной з беларускіх суполак — Іркуцкаму таварыству беларускай культуры імя Я.Д. Чарскага — 31 мая споўнілася 15 гадоў. З гэтай нагоды сёння распачынаецца VII Абласны фестываль-конкурс “Гучы, гоман беларускі!”.

Пралог і “Арт-лінія”

У апошні дзень вясны галерэя “Ракурс” Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі адкрыла IV Міжнародную выстаўку графікі “Арт-лінія”.

Сёлета побач з сучаснай графікай прадстаўлена і рэтрапраграма ў галерэі “Атрыум” — рэпрадукцыі французскіх майстроў канца XIX — пачатку XX стст. Іанаровы госьць сёлета — народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Арлен Кашкурэвіч.

А тым часам у галерэі “Панарама” НББ працуе выстаўка графікі студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў у рамках “Арт-лініі”. У экспазіцыі прадстаўлена каля сарака дыпломных і курсавых твораў студэнтаў і выпускнікоў кафедры графікі за апошнія дзесяць гадоў. Сярод аўтараў — як ужо вядомыя маладыя мастакі, так і тыя, хто толькі пачынае свой шлях: Л.Абрамава, Ф.Басалыга, А.Зінкевіч, Ю.Мацура, З.Піскун, Т.Шэпест...

Кіно, хор ПЛЮС...

Працягваюцца Дні культуры Швецыі ў Беларусі.

Праграма, сярод іншага, уключае шырокі спектр кінапаказаў, што адбудуцца ў сталічным кінатэатры “Цэнтральны”. З 7 па 10 чэрвеня глядачы пабачаць найлепшыя мастацкія стужкі шведскіх кінематаграфістаў апошняга дзесяцігоддзя “Дзяўчынка” Фрэдрыка Эдфелта, “Добраахвотна-прымусова” Рубена Эстлунда, “Сумнеўна” Марыі Блум, а таксама дакументальную карціну “Падпарадкаванне” Стэфана Ярла.

Сёння ў канцэртнай зале Сафійскага сабора Полацка выступіць шведскі Камерны хор Святога Юханеса і хор “Concordia” з Мінска, дзе, дарэчы, аналагічны канцэрт адбыўся ўчора ў Малой зале Белдзяржфілармоніі.

Новы этап развіцця сяла: сацыякультурны зрээ

Наша газета неаднойчы пісала пра сферу культуры Воранаўшчыны, пра мясцовыя самабытныя калектывы. Апошняя публікацыя пра новыя тыпы ўстаноў культуры раёна з'явілася амаль два гады таму, калі сённяшні начальнік аддзела культуры толькі прыступіў да працы. Дарэчы, са зместам тагачаснай крытычнай публікацыі ён цалкам пагадзіўся, прыняўшы артыкул як кіраўніцтва да далейшага дзеяння. За той час у сферы раённай культуры змянілася многае. Аддзел, як падаецца, стаў больш ініцыятыўным, больш дзейным. Аднак за гэтыя гады ўзніклі і новыя праблемы.

Народ пытаецца і прапануе

“Як прывучыць народ да платных паслуг?”

Гэтае пытанне мне задавалі ледзь не ў кожнай установе культуры, якія наведваюць цягам камандзіроўкі. Кожнаму з работнікаў галіны абяцаў, што давяду праблему мясцоваму кіраўніцтву. Меркаванне раённых улад вы прачытаеце ў тэксце “лятучкі”. Натуральна, апроч “пазабюджэтнага” пытання, жыхары Воранаўшчыны ўзнімалі і іншыя праблемы.

Ганна Кейзо, загадчык Жырмунскага філіяла раённага Цэнтра рамёстваў:

— Вырабляем неаблагу кераміку, якая карыстаецца попытам, а васьмуфельнай печы не маем. Вырабы на абпал даводзіцца вазіць у Воранава. Вельмі нязручна...

Галіна Станкуць, дырэктар СДК аграгарадка “Пераганцы”:

— У камп'ютарнай базе ўтрымліваем фотахроніку ўсіх клубных мерапрыемстваў. Для таго, каб гэтая справа доўжылася бесперапынна, клубу патрэбны лічбавы фотаапарат...

Аляксандр, рабочы з вёскі Больцінікі:

— Даўно чуў, што ў нашай вёсцы з'явіцца буйны турыстычны комплекс і што дапамагаюць нам у гэтым замежнікі. Як рухаецца справа?..

Ніна Пятроўна, жыхарка гарадскога пасёлка Воранава:

— Наш райцэнтр, напэўна, адзін з нямногіх у рэспубліцы, што не мае пакуль свайго музея. Шкада...

Навучэнцы Радунскай гімназіі:

— Ведаем пра ідэю стварэння Парку валуноў. Нават самі бяром удзел у рэалізацыі праекта: адшукваем па раёне найбольш цікавыя камяні. Калі будзе рэалізаваны гэты цікавы праект?..



Колішні маёнтак графа Путкамера ў Больцініках.

Намеснік старшыні Воранаўскага райвыканкама Мечыслаў УЛЯШКА лжэ ўчора быў у адпачынку, а сёння з неадкладнымі пытаннямі да свайго куратара ў прыёмнай “выстраіліся” начальнікі аддзела адукацыі і сацыяльнай абароны. Мы з начальнікам аддзела культуры Сяргеем КАМЯНКОМ трапілі на прыём, так бы мовіць, пазаспісачна.

Яўген РАГІН:

— Цягам апошніх пяці гадоў, Мечыслаў Іванавіч, наша газета наведвае Воранаўшчыну з зайдроснай перыядычнасцю. На мой погляд, станоўчая дынаміка развіцця вашай сферы культуры — відавочная. Асабліва выніковым, як падаецца, стаў мінулы год. Да прыкладу, менавіта на Воранаўшчыне я ўпершыню ўбачыў ледзь не ў кожнай сельскай клубнай установе (а ўсяго іх 24) камп'ютарную тэхніку. У іншых рэгіёнах Беларусі клубнікі пра гэта толькі марцаць. Паспех — неаспрэчны, але і праблема дастаткова. Якія з іх лічыце найбольш надзённымі?

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Галоўная праблема, напэўна, тычыцца матэрыяльнай базы. Інакш кажучы, турбуе стан пазубуджэтных устаноў культуры. І прычына тут васьму чым. Калі пра-

цавалі над рэалізацыяй Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця сяла, асноўную ўвагу ў сацыяльнай сферы звярнулі на ўстановы адукацыі і медыцыны. Культура, скажу шчыра, засталася на “другім плане”... Давялі да ладу школы, дзіцячыя садкі, ФАПы, амбулаторыі, а на ўстановы культуры глядзець не вельмі прыемна.

Яўген РАГІН:

— За час камандзіроўкі наведваюць вёскі Жырмуны, Бастуны, Тракелі, Пераганцы, Навіянка, Больцінікі, Гайціонішкі, гарадскі пасёлак Радунь. У тамтэйшых бібліятэках і клубаў хай і не шыкоўны, але досыць прыстойны выгляд...

Мечыслаў УЛЯШКА:

— І вобласць дапамагае, і рэспубліка. Але імкнёмся выкарыстоўваць для паляпшэння матэрыяльнай базы свае, раённыя, грашовыя сродкі. Працягваем ремонт клубнай установы ў Місевічах. У Канвельшкім СДК будзем даводзіць да ладу ўнутраныя памяшканні. Своеасаблівыя задумкі ёсць па клубе ў Больцініках.. Карацей, гэтыя тры аб'екты засталіся пераходнымі.

Яўген РАГІН:

— Але пакрысе ад “дзяржпраграмных” даўгоў пазбаўляецца... Разумею так, што 2010-ы для начальніка аддзела культуры, які працуе ўсяго два гады,

стаў сапраўды выпрабавальным. Выдаткі па Дзяржпраграме адраджэння і развіцця сяла засталіся, але леташнія зрухі пераконваюць: аддзел — самадастатковы...

Сяргей КАМЯНОК:

— Мінулы год, лічу, быў сапраўды прарыўным. Выкарысталі на рамонтна-будаўнічыя работы больш за 1 мільярд рублёў. На Канвельшкі СДК пайшло 107 мільёнаў, Больцініцкі — 218, Місевіцкі — каля 300 мільёнаў рублёў. 180 мільёнаў асвоілі на рамонце даху Воранаўскай ДШМ, 50 — на замене вокнаў. На бягучы рамонт Радунскага ГДК выкарыстана 50 мільёнаў рублёў.

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Палова гэтых грошай — з раённага бюджэту.

Сяргей КАМЯНОК:

— Дадам, што летась Дзіцячая школа мастацтваў у Радуні перабралася ў новы будынак, які адрамантавала наша гаспадарчая група.

Воранаўшчына: дывідэндны ад любоўнага трохкутніка

Дарога з “другога плана”

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Я пагаджаюся, што мінулы год быў насамрэч прарыўным. Тут, неспрэчна, вялікая заслуга нашага былога старшыні райвыканкама Аляксандра Астроўскага. Сённяшні старшыня Мікалай Розум таксама цудоўна разумее сітуацыю і як можа дапамагае сферы культуры.

Яўген РАГІН:

— Цягам апошняга часу “К” адсочвала на Воранаўшчыне работу аж трох начальнікаў аддзела культуры. Як вам, Мечыслаў Іванавіч, апошні начальнік?

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Я сказаў бы, што першы год працы ў яго быў годам пошуку. Цяпер Сяргей Аляксандравіч добра ведае людзей і тое, на чым трэба сёння канцэнтравачь увагу... Калі я сыходзіў у адпачынак, за работу аддзела культуры не хваляўся... Галоўнае для яго кіраўніка — падбор кадраў і стварэнне ўмоў для іх эфектыўнай дзейнасці.

Яўген РАГІН:

— Ну, дзейнасць іншым разам не надта эфектыўная. Леташні план па аказанні платных паслуг выкананы на 99,3 працэнта...

Сяргей КАМЯНОК:

— У параўнанні з іншымі раёнамі Гродзеншчыны згаданы план у нас, на мой погляд, крыху завышаны: 300 мільёнаў рублёў. А насельніцтва на Воранаўшчыне — толькі сельскае. І людзі

прывычаліся, што культурная паслуга — бясплатная. Змяніць такі светапогляд надзвычай цяжка. Спрабуем, безумоўна. Па выніках чатырох месяцаў гэтага года пры даведзеным плане 105 працэнтаў выконваем яго на 111 працэнтаў. Але баюся, што ўсе нашы пазабюджэтных вылікі не заўжды станоўча паўплываюць на якасць мерапрыемстваў. Але пытанне гэтае, безумоўна, трэба вырашаць не на раённым узроўні.

Яўген РАГІН:

— З апошняй высновай мо і пагаджуся. А наконт таго, што да платных клубных паслуг у свой час не “прывучылі”, хачу васьму што зазначыць. Колькі гадоў таму пры наведванні мной Ашмяншчыны і кіраўнікі раёна, і начальнік аддзела культуры запэўнілі: да платных паслуг яны прывучалі насельніцтва даўно і планамерна... Мечыслаў Іванавіч, як ставіцеся да такой стратэгіі? На мой погляд, час тут, на Воранаўшчыне, крыху ўпущаны...

ваздна-выбарчыя сходы, і сёлета мы звярнуліся да кіраўніцтва гэтых арганізацый, каб заключаліся дамовы з сельскімі ўстановамі культуры на аплату мерапрыемстваў, якія ладзяцца пад час сходаў. Гэта не надта вялікія, але стабільныя пазабюджэтных грошы.

Яўген РАГІН:

— Сельскія ўстановы культуры абсталюваны, як мне падаецца, вельмі прыстойна, прынамсі, лепш, чым РДК у Воранава і ГДК у Радуні. Пра камп'ютары ў вясковых клубах я ўжо казаў. Апрача таго, маецца тут неаблагу музычная апаратура, нават тры газонакасілікі ёсць. І ўсё набыта збоўшага за пазабюджэтных сродкі...

Сяргей КАМЯНОК:

— На іх цяпер — асноўны спадзеў. Іншая справа, калі план па платных паслугах становіцца фізічна неадольным, а напружаная рэалізацыя яго адбівае ў работнікаў культуры ахвоту думаць творча, выступаць з крэатыўнымі ініцыятывамі.



У былой панскай сядзібе ля Воранава размесціцца раённы краязнаўчы музей.

Мячыслаў УЛЯШКА:

— Цяжка тут штосьці адказаць... Мо ў нейкай ступені вінавата і кіраўніцтва раёна. Сяргей Аляксандравіч не дасць слухіць, што ўстаноўка была наступная: мерапрыемствы з нагоды прафесійных святаў праводзіць бясплатна. Напэўна, гэта не зусім правільны падыход: за адны канцэрты мы грошы патрабуем, за другія — не...

Сяргей КАМЯНОК:

— Але тэндэнцыя змяняецца. Сёлета ўсе карпаратыўныя святы мы ладзілі на платнай аснове.

Мячыслаў УЛЯШКА:

— Дадам, што ў сельскагаспадарчых арганізацыях штогод праходзяць спра-

Яўген РАГІН:

— Муфельную печ, якой не хапае ў Жырмунскім філіяле РЦР, набываць будзе менавіта за пазабюджэт?

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Такая печ ёсць у адной з агульнаадукацыйных школ. Яна там не выкарыстоўваецца, трэба перадаць яе ў Жырмуны.

Яўген РАГІН:

— Выйсце — аптымальнае. Але я прадоўжу гаворку пра пазабюджэтную дзейнасць у аспекце турыстычнага развіцця раёна... Воранаўшчына цікавая тым, што плошчай свайго выцягнута яна ўздоўж літоўскай мяжы больш чым на сто кіламетраў. Ёсць усе магчымасці для

Дэталі да агульнай карціны

Дзве Галі, Рэгіна і Наташа

У Пераганцаўскім СДК дырэктарам — Галіна Станкуць, а мастацкім кіраўніком — Галіна Цевель. Леташні план па аказанні платных паслуг аграгарадоцкай ўстанова з поспехам выканала, заробіўшы на дыскатэках і канцэртах амаль чатыры з паловай мільёны рублёў. Да таго, што ўсе паслугі ў культуры — платныя, дзяўчаты сваіх наведвальнікаў хоць і не без цяжкасцей, але прывучылі. На дапамогу прыйшло тое, што прынята называць крэатывам.

Па-першае, Галіны шчыльна супрацоўнічаюць з намеснікам старшыні мясцовага сельскагаспадарчага прадыямства Янам Эйсмантам. Матэрыяльная падтрымка з боку РУСП “Саўгас “Воранаўскі” — гарантавана.

Па-другое, СДК аграгарадка “Пераганцы” ладзіць сумесныя мерапрыемствы з суседнім СК вёскі Навіянка. Загадчыкам тут — Рэгіна Мерава, а мастацкім кіраўніком — Наташа Адамовіч. Дзве ўстановы дзейнічаюць у межах ад-

наго сельсавета, таму і інтарэсы ў іх — аднолькавыя. Дзве Галіны, Рэгіна і Наташа днямі правялі ў Пераганцах тэатралізаваны конкурс старшакласніц дзвюх вёсак. Мерапрыемства — з ліку нестандартных, таму і карысталася ў наведвальнікаў немалым поспехам. Чарговае мерапрыемства чацвёрка крэатыўшчыц плануе правесці на сцэне ў Навіянцы...

Хтосьці запярэчыць: маўляў, хіба ж вялікае дзіва — узаемадзеянне дзвюх клубных устаноў! Між тым, узаемадзеянне такое, як паказвае журналісцкая практыка, даволі рэдкае. А шкада, бо менавіта ў ім — адзін з нявыкарыстаных рэзерваў сістэмнай пазабюджэтных дзейнасці.

сістэмнага развіцця не толькі пазабюджэтай, але і інвестыцыйнай дзейнасці. І я з радасцю даведаўся, што ў вашага аддзела культуры калісьці ўзнікла ініцыятыва культурнага трансгранічнага супрацоўніцтва з літоўскім горадам Алітус...

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Мы разам падрыхтавалі праект па выкарыстанні сядзібы ў Бальцініках.

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Нават губернатар зацікавіўся Бальцінікамі... Мяркуем правесці там добраўпарадкаванне вакол вазера. Будынак запатрабуе немалых грашовых укладанняў. Дамок прыслугі цяпер жылы. Старшыня мясцовага СВК пагаджаецца даць яго сённяшнім жыхарам квартэры, каб ператварыць аб'ект у гасцініцу. У былым вадзяным млыне паблізу

шчы, Вялікабрытаніі... Вельмі хацелася б, каб Радунь, як і Бальцінікі, стаў месцам журналісцкага буму.

Яўген РАГІН:

— І Бальцінікі, і Радунь, і Гайціюношкі, дзе ва ўнікальным доме-крэпасці месціцца цяпер рэспубліканская клініка, ужо сталі месцамі пільнай турыстычнай увагі. На бальнічнай праходной у Гайціюношках мы бачылі рэгістрацыю наведвальнікаў, што завіталі сюды, каб палюбавацца адмысловай архітэктурай дома-крэпасці: там ёсць запісы людзей, якія жывуць ледзь не ва ўсіх рэспубліках былога Савецкага Саюза і ў ладнай палове краін Еўропы... Турыст, словам, пра ўсе вашы гістарычна-архітэктурныя цікавосткі ўжо добра ведае. А інвестар?

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Летась у аблвыканкаме адбылася сустрэча з прадстаўнікамі ізраільскага грамадскага аб'яднання іудзей. Іх цікавілі два аб'екты ў Радуні: ішыва і могілкі, дзе пахаваны Хафец Хаім. Прадстаўнік абласнога ўпраўлення спорту і турызму наведваў Ізраіль, дзе ішла канкрэтная гаворка пра тое, што мы можам выдаткаваць у арэнду паўтара гектара зямлі агульнага карыстання, дзе нашы партнёры жадаюць размясціць музей Хафэца Хаіма, рэстаранчык, гасцінічны комплекс... Натуральна, мы ўсяляк падтрымліваем інвестарскае жаданне разві-

На людным месцы

Баранавічы: фестывальнае дэфіле

Раз на тры гады Баранавічы святкуюць Дзень горада па-асабліваму: урачыстасці спалучаюцца з Міжнародным фестывалем духовай музыкі "Беларускія фанфары". Сёлета ж амаль 20 духовых аркестраў з пляці краін свету — Беларусь, Літва, Польшча, Расія, Украіна — дэфіліравалі і ў гонар 140-годдзя раённага цэнтра.



Трубы, маршы, мажарэткі...

"Беларускія фанфары" чакае... джаз!



Як заўсёды, святочных мерапрыемстваў было багата: тэатралізаваныя выступленні, музычныя шоу-праграмы, паказы мод. Але ўсё гэта — у атачэнні бляску духовых гучанняў і шэсця мажарэтак — дзяўчын, што суправаджаюць духовыя калектывы. Бо ў цэнтры падзей апынуліся два конкурсы духовых аркестраў — II Міжнародны і VII Рэспубліканскі. Арганізатарамі ж фестывалю выступілі Міністэрства культуры Беларусі, Брэсцкі аблвыканкам і Баранавіцкі гарвыканкам.

— Гэты фестываль, — падзяліўся ўражаннем старшыня журы, заслужаны артыст краіны, дацэнт кафедры дырыжыравання Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Барыс Чудакоў, — чарговы раз даказаў, што рэгіён — паняцце не геаграфічнае, а творчае. Баранавічы ўжо па праве могуць лічыцца сталіцай нашай духовай музыкі. Калектывы, што збіраюцца на фестываль, з кожным годам дэманструюць усё больш высокі ўзровень, рыхтуюць не толькі ўласна конкурсныя выступленні (а туды ўваходзіць і абавязковы твор, які адразу ўзнімае конкурсны ўзровень), але і дэфіле з мажарэткамі. Прыбываюць і публіка. Сёлета выступленні ўдзельнікаў ахапілі ўвесь горад, нават Украіны. Адкрыццё і закрыццё праходзілі на стадыёне. Можна толькі павіншаваць арганізатараў: свята — атрымалася!

— Тое, што ў свой час Рэспубліканскі фестываль, вядомы з 1996 года, перарос у Міжнародны, — выказаў думку член журы, кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар кафедры духовай музыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Аляксандр Карацееў, — найлепшым чынам адлюстравала патрабаванні часу. Бо агляд таго, што робіцца ў нашай краіне, павінен спалучацца з перайманнем усяго лепшага, што ёсць у еўрапейскай культуры. Ды і нашым гасцям было чаму павучыцца! На такіх форумах мы вычымаем іх, яны — у нас. Асабліва ўзрадавалі дзіцячыя калектывы — наша надзея і перспектыва. Для некаторых з іх, дарэчы, гэты фестываль стане "пуцёўкай" на далейшыя творчыя спаборніцтвы. Той жа сёлетні лаўрэат — народныя духовы аркестр "Віціны" са Стубоўцаў —

днямі едзе на маштабны Міжнародны фестываль-конкурс "Кубак Маскові". Увогуле, правядзенне буйнога форуму ў Баранавічах, запрашэнне айчынных аркестраў на прэстыжны міжнародны конкурс сведчаць, што папярэдне вялася вялізная праца на месцах, у абласцях праходзілі адборы. Праўда, не ўсе рэгіёны былі, як кажуць, на ўзроўні: хтосьці ўвогуле не дастаў калектываў. І не таму, што іх няма! Але кагосьці не адпусцілі з-за ўдзелу ў мясцовых мерапрыемствах, камусьці не дапамаглі фінансава, а хтосьці "не дацягнуў" да патрэбнай планкі. Відавочна адно: будзе больш калектываў на месцах — больш будзе і выбару. Да таго ж, да намінацый "Аматарскія аркестры" і "Муніцыпальныя" ў будучым маглі дадацца і ансамблі, як тое было раней. У гэтым пераканала выступленне пад маім кіраўніцтвам ансамбля трубачоў "Festivo" пры Беларускім саюзе музычных дзеячаў. Калектыву добра прымалі глядачы, ён атрымаў Дыплом за мастацкі ўзровень канцэртнай праграмы.

— Мы працуем над тым, каб фестываль абнаўляўся, — падвёў вынік член арганітэта, галоўны спецыяліст ўпраўлення пад маім кіраўніцтвам ансамбля творчасці Іван Галабурда. — Радуе і зацікаўлена нас мясцовы ўлад: старшыня Баранавіцкага гарвыканкама Віктар Дзічкоўскі прысутнічаў на гала-канцэртах. А Баранавіцкі гарадскі канцэртны духовы аркестр на чале з Васілём Прадуном, які стаў абсалютным пераможцам, і ўвогуле можна назваць адным з лепшых у рэспубліцы! Нашы замежныя госці адзначалі, як добра наладжана ў нас сама сістэма існавання і развіцця аматарскіх калектываў. Змястоўнай атрымалася і творчая лабараторыя, на якой вялася зацікаўленая размова пра перспектывы фестывалю і духовага выканальніцтва. Пэўна, надалей у межах свята будучы больш шырока закранацца і эстрадныя, і джазавыя кірункі ў рэпертуары духовых аркестраў, выконвацца музыка беларускіх аўтараў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

На здымках: моманты свята на вуліцах і стадыёне Баранавічаў.



праз Парк валуноў

Райвыканкамаўская "лятушка" з "К"

Яўген РАГІН:

— Вёска ўжо цяпер лічыцца турыстычным брэндам Воранаўшчыны.

Сяргей КАМЯНОК:

— Але матэрыяльных падстаў, ці дакладней — інфраструктуры для гэтага няма пакуль аніякай. Мы прапанавалі Алітусу сумесна правесці Міцкевічаўскі фестываль. У выніку перамоў прыйшлі да высновы, што неабходна добраўпарадкаваць парк, рэканструяваць маэнтак Путкамера. Праект (усе дакументы мы рыхтавалі пры дапамозе літоўскага боку) разглядаецца цяпер у адпаведных структурах Еўрасаюза. Спадзяёмся, што на закупку апаратуры, касцюмаў і ўладкаванне сцэны нам будзе выдаткавана, згодна з праектам, 35 тысяч еўра. Калі ўсё атрымаецца, да ўдзелу ў фестывалі мы будзем запрашаць Украіну, Польшчу, Расію. Праект, як кажуць, доўгатэрміновы, і ў перспектыве — бюджэтаўтваральны.

ўрочышча "Гаёк" (а менавіта там таемна сустракаліся Адам Міцкевіч і Марыля Верашчака) з'явіцца "старажытная" кавярня, а ў парку — плітачныя сцэжкі... Патрэбна 2,5 мільярда рублёў, каб прыступіць да такой працы.

Яўген РАГІН:

— Пад час паездкі па раёне заўважыў, што прыдарожны сэрвіс у вас практычна адсутнічае. Якія стасункі ў райвыканкама з прыватным бізнесам?

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Сёлета на аўкцыён быў выстаўлены зямельны ўчастак на так званым Бастунскім перакрываванні. Там з'явіцца неўзабаве і кавярня, і гасцініца. Словам, ідзём насустрач любой разумнай ініцыятыве прыватніка. На сёння шостага аграсядзіба ў раёне будзеца.

Яўген РАГІН:

— Ксёндз у вёсцы Беняконі нават маленькі заапарк утрымлівае. Ваша літоўскае прымежжа і блізкасць да "замкавых" Навагрудка і Ліды ствараюць

ваць інфраструктуру Воранаўскага раёна. Да справы падключыліся міністэрствы замежных спраў, спорту і турызму, Гродзенскі аблвыканкам, нават кампанія "Белавія", бо будучы аб'ект стане сапраўды месцам сусветнага паломніцтва... Дадам, што будучы музей размесціцца на нашай зямлі, інакш кажучы, стане нашай уласнасцю, і таму справа знойдзецца і для нашых работнікаў культуры.

Яўген РАГІН:

— Ваш раён можна прыводзіць у прыклад таго, што сённяшні час — час ініцыятыў...

Сяргей КАМЯНОК:

— Чарговая з іх — Парк валуноў у Радуні. Прапановаў ідэю краязнаўца і выкладчык гісторыі Іван Фісенка. Валуну на тэрыторыі раёна — процыма. Парк плошчай у гектар сваімі абрысамі будзе паўтараць форму раёна, а камянямі пазначым населеныя пункты і гісторыка-культурныя аб'екты. Любы ахвотны за паўгадзіны зможа пазнаёміцца з мініяцюрай Воранаўшчынай.

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Справа — агульная, да яе падключаны аддзелы культуры і адукацыі. А рэалізуем праект у самы бліжэйшы час.

Яўген РАГІН:

— Адна з праблем воранаўскай культуры звязана з адсутнасцю краязнаўчага музея...

Сяргей КАМЯНОК:

— Шкада, але гэта так. Гісторыя багатая, ёсць што паказаць, а музея — няма... Разам з былым старшыней райвыканкама і гісторыкамі Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта мы вызначылі месца, дзе ў перспектыве размесціцца наш музей — былая панская сядзіба, што знаходзіцца на ўскрайку Воранава. Сёлета сіламі гаспадарчай групы плануем выкарыстаць на пачатковыя работы каля 60 мільёнаў рублёў з раённага бюджэту.

Мечыслаў УЛЯШКА:

— Праектаў у нас шмат, работы ў сферы культуры — таксама. Хачу паўтараць, што кіраўніцтва райвыканкама трымае сітуацыю пад кантролем і робіць усё магчымае, каб вырашыць праблемы.

Яўген РАГІН, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Воранаўскі раён — Мінск Фота аўтара

Дом-крэпасць у Гайціюношках.

самыя спрыяльныя ўмовы для турыстычнага вектара дзейнасці. Наколькі ведаю, у аддзела культуры ёсць прыкідкі і па ўключэнні ў будучы турмаршрут гарпасёлка Радунь...

Сяргей КАМЯНОК:

— Так. У Радуні знаходзіцца колішняя яўрэйская іешыва (школа), дзе працаваў сусветна вядомы праведнік і філасоф Хафец Хаім. У іешыве размешчаны сёння наш ГДК, які практычна штотыднёва сустракае гасцей з ЗША, Ізраіля, Польшчы,



Яўген РАГІН:

— Маэнтак графа Путкамера, дзе месціцца цяпер сельская бібліятэка, колішнія гаспадарчыя прыбудовы, дамок для прыслугі, стайня і старасвецкі, амаль некрануты, парк, проста ўраджае сваёй першароднасцю і прыгажосцю. Ды плюс да ўсяго рамантычная гісторыя пра любоўны трохкутнік Верашчака — Міцкевіч — Путкамер... Маю на ўвазе тое, што рэалізацыя задуманага прынясе гарантванія дывідэнды.

У летнюю спёку, якая днямі запанавала на Беларусі, ці не самая вялікая асірода — паплавац у празрыстай азёрнай вадзе. Аднак не многім вядома пра таямніцы, схаваныя на дне айчынных вадаёмаў, у тым ліку — пра старажытныя неалітычныя паселішчы, што апынуліся пад вадой каля чатырох тысяч гадоў таму. Айчынныя археолагі толькі пачынаюць грунтоўна даследаваць цікавую праблему.

забыліся “апусціць” узровень вады на ўсё тая ж два метры. А ў вадзе, асабліва ў глеі, без доступу кіслароду, гэтыя драўляныя канструкцыі адносна добра захаваліся да нашага часу. Прытым рэшткі старажытных будынкаў выяўляліся, калі спускалася вада ў азёрах, аднак не да канца... У адваротным выпадку мусіла б з’явіцца паўвыспа, на якой калісьці і размяшчалася паселішча.

З іншага боку, сёння айчынныя археолагі не могуць адмаўляць існаванне паліфитаў, вёсак на астраўках, пакуль іх адсутнасць не будзе даказана. Бо пра той факт, што такія вёскі на затопленых мясцінах існавалі ў жалезным веку, сведчаць даследаванні нашых суседзяў — літоўскіх падводных археолагаў. У прыватнасці, пасярэдзіне невялікага возера імі была

ня, нібыта іх толькі што пакрылі лакам, а таксама своеасаблівыя нажы і кінжалы. Захавалася нават смала, што выкарыстоўвалася для насаджвання стрэл.

На жаль, пакуль не выяўлены пахаванні, характэрныя для сярэдняга неаліту — бронзавага веку. Магчыма, у той час існаваў зусім іншы пахавальны звычай, напрыклад, пахаванні ў дуплах дрэў. Шэраг знаходак сведчыць пра магчымаць размяшчэння нябожчыкаў на тэрыторыі самога паселішча, у межах жылых пабудов.

У той жа час, археолагі зафіксавалі цікавы працэс перамяшчэння старажытнага паселішча. У прыватнасці, вёска “пераходзіла” з месца на месца ўслед за вадой, а дакладней — разам з берагавой лініяй. Напрыклад, у выпадку, калі адступа-

Куды вёска “пераходзіла”?

Плюс-мінус два метры: выявіць скарбы азёрнага дна

Як сталася, што цэлыя паселішчы, разам з хатамі і іншымі пабудовамі, апынуліся пад вадой? І ці сапраўды нашы продкі будавалі надводныя жылыя комплексы, так званыя палафіты?

Па словах старшага навуковага супрацоўніка аддзела археалогіі першабытнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі Максіма Чарняўскага, так ці інакш, у глыбокай старажытнасці ўсё чалавечы жыццё было звязана з вадой. У эпоху неаліту, прыкладна чатыры тысячы гадоў таму, нават на адлегласці аднаго — двух кіламетраў ніхто не ўзводзіў сабе жыллё. Больш за тое: тагачасныя хаты былі размешчаны ў сутыч да вады. Дзякуючы такой тэндэнцыі, прыазёрныя паселішчы былі распаўсюджаны на ўсёй тэрыторыі нашай краіны. А на Палессі і ў іншых рэгіёнах Беларусі захавалася шмат легенд нават пра вёскі на азёрах, палева збудаванні — палафіты, існаванне якіх пакуль бачыцца досыць сумнеўным.

Калі ж казаць пра помнікі перыяду неаліту і бронзавага веку, то археалагічныя матэрыялы такога кшталту сустракаюцца часцей на Паазер’і. Пры гэтым, як адзначыў Максім Чарняўскі, яны вельмі складаныя для выяўлення і даследавання, бо прыкладна некалькі тысяч гадоў таму адбылася істотная кліматычная змена, якая прывяла да рэзкага ўвільгатнення клімату. У выніку ўзровень вады ўзняўся на паўтара — два метры, і азёры ў сваіх памерах сталі такімі, якімі мы іх бачым сёння.

За 3500 гадоў берагавая лінія некаторых азёр адсунулася да 150 метраў углыб. Што і казаць, па звестках Максіма Чарняўскага, нават усходняя частка самага буйнога беларускага возера Нарач — з боку Мястры — была заселена нашымі продкамі. А таму, праплываючы ці гуляючы па плыткім месцы, можна смела ўявіць, што дзесьці пад нагамі знаходзіцца старажытнае паселішча.

Як аказалася, такое месцазнаходжанне збудаванняў прывяло да двух казусаў. У прыватнасці, у свой час лічылася, што на Беларусі Паазер’і захавалася не так шмат матэрыялаў перыяду неаліту, ранняга бронзавага веку. Меркавалася, нібыта гэта была нейкая сакральная тэрыторыя, альбо некалі тут адбыўся вялікі мор, які прывёў да знікнення насельніцтва. Усё аказалася значна прасцей. Помнікаў археалогіі на Віцебшчыне прыкладна столькі, колькі і ў іншых рэгіёнах. Толькі сёння яны знаходзяцца на дне азёр на глыбіні каля двух метраў.

Таксама лічылася: маўляў, усе тая рэшткі збудаванняў, якія паказваліся з-пад вады, сведчаць пра старажытныя астраўныя паселішчы, што ўзводзіліся для абароны ад набегаў ворагаў. Ізноў-такі, па словах Максіма Чарняўскага, даследчыкі

выяўлена выспа, дзе размяшчалася паселішча, якое з’яўлялася функцыянальным аналагам гарадзішча, у тым ліку было добра абаронена ад імклівага наступлення ворагаў.

Апошнія некалькі гадоў беларускімі гісторыкамі даследаецца месца размяшчэння прыазёрных неалітычных паселішчаў на Віцебшчыне. У прыватнасці, Максім Чарняўскі дэтальна вывучае Крывінскі тарфянік на мяжы Бешанковіцкага і Сенненскага раёнаў.

І калі нават звычайныя археалагічныя раскоп-



кі — справа даволі няпростая, што ўжо кажа пра даследаванні забалочаных мясцін! Па словах Максіма Чарняўскага, калі выпадае вільготны сезон, даводзіцца літаральна вёдрамі вычэрпваць ваду з раскопу.

У сярэдзіне бронзавага веку на Паазер’і адбыўся пад’ём вады, які расцягнуўся на некалькі соцень гадоў. Людзі былі вымушаны сысці са сваіх паселішчаў, пакінуўшы хаціны, якія з цягам часу зараслі азёрнай травой, а пасля моцна заквансерваліся торфам. Тым больш, чатыры тысячы гадоў — дастатковы час для з’яўлення торфу, які ўтвараецца ў працэсе натуральнага адмірання і няпоўнага распаду раслін ва ўмовах недахопу кіслароду і залішняга ўвільгатнення.

Як ж скарбы пакінулі жыхары гэтых паселішчаў? Як адзначыў Максім Чарняўскі, пры перасяленні нашы продкі забіралі з сабой усе каштоўныя і патрэбныя ў гаспадарцы рэчы. Таму тут былі выяўлены касцяныя вырабы, сякеры, наканечнікі стрэл, надзвычай якасна напалірава-



ла вада, людзі маглі зноў прыйсці на месца колішняга паселішча.

Ці маюць гэтыя даследаванні пэўны турыстычны патэнцыял у будучыні? Мала хто задумваецца, што балоты з’яўляюцца ўнікальным і каштоўным аб’ектам — не толькі прыродным, але і культурным.

Можна зрабіць рэканструкцыю любога перыяду, пачынаючы ад палеаліту, адлюстраваць перасоўныя паселішчы, тарфянікавыя неалітычныя жылыя комплексы.



плексы. Галоўнае пытанне — як да гэтай справы падыходзіць. Калі грунтоўна, то, на думку Максіма Чарняўскага, варта рэканструяваць хаця б пару хацін, іх знешняе і ўнутранае ўбранства. Адкрыць паблізу майстэрню па вырабе крамянёвых прылад, даць магчымаць турыстам прымераць тагачасную вопратку, пастрэляць з лука ці пакідаць здзіу. Зразумела, гэта патрабуе вельмі вялікіх вылікаў, але ў выніку такі комплекс можа істотна прывабіць замежных і айчынных турыстаў.

Як бы там ні было, сёлета ў ліпені раскопкі тарфянікавых паселішчаў працягнуцца, каб знайсці адказы на многія цікавыя для ўсёй айчыннай гісторыі пытанні.

К.А.
На здымках: фрагмент пабудовы на месцы раскопак у паселішчы Асавец; знаходкі прадметаў паўночнабеларускай археалагічнай культуры сярэдзіны III — сярэдзіны II тыс. да н.э.

У Дзень святой Ефрасінні

Заўтра, у Дзень памяці святой Ефрасінні Полацкай, заступніцы ўсёй беларускай зямлі, па традыцыі, у сценах старажытнага Сафійскага сабора ў горадзе над Палатой адбудзецца святочная літургія, пасля якой распачнецца хрэсны ход з Сафійскага сабора ў Спаса-Ефрасіннеўскі манастыр.



Фрэска

са Спаса-Праабражэнскага храма.

Да таго ж, да сёлета святкавання 910-годдзя з дня нараджэння беларускай святой супрацоўнікі навукова-даследчага аддзела бібліяграфіі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі стварылі адмысловы бібліяграфічны спіс — тэматычны дадатак да штомесячнага бібліяграфічнага выдання “Новыя кнігі: па старонках беларускага друку”.

У прыватнасці, першы раздзел дадатку — “Як прамень сонечны” — прадстаўляе пашыраную даведку пра жыццё і дзейнасць славутай палачанкі. Як вядома, пра жыццёвы шлях святой амаль не заха-

валася дакументальных звестак, а асноўнай крыніцай з’яўляецца агіяграфічнае “Жыццё Ефрасінні Полацкай...” — унікальны помнік літаратуры, гісторыі і культуры сярэднявечнай Беларусі.

Менавіта таму ў другім раздзеле дадатку прапанаваны звесткі пра дакументы, у якіх зроблены аналіз гэтага твора як гістарычнай крыніцы. У сваю чаргу, трэці раздзел бібліяграфічнага спіса — “Каб памяць пра Асветніцу жыла” — уключае інфармацыю пра кнігі і артыкулы (больш за 50 бібліяграфічных запісаў). У іх апавядаецца пра жыццё і дзейнасць святой.

Тым часам

Першы ў Беларусі храм у імя Святога Феадосія Чарнігаўскага з’явіцца ў Беларусі. Царква будзе па благаславенні Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсё Беларусі ў вёсцы Пятрышкі, што непадалёк ад сталіцы.

Падмурак будынка ўжо закладзены, а таму пры падтрымцы неабякавых людзей узвядзенне сцен плануецца распачаць ужо ў сярэдзіне чэрвеня. Пры гэтым кожны ахвотны зможа ўнесці свой пасільны ўклад ва ўзвядзенне храма.

Згодна з праектам, царква будзе мець пяць купалаў — адзін вялікі і чатыры маленькія. У адпаведнасці з праектам, звонку

царкоўны будынак абкладуць цэглай, а яго ўнутранай аздобай стануць фрэскі.

Як паведаміў настояцель прыхода айцец Георгій, адметнымі рысамі Феадосія Чарнігаўскага былі міралюбнасць і спагада. Свяціцель скончыў духоўную школу ў Кіеве і быў пастрыжаны ў манахі. З часам стаў ігуменам Корсунскага манастыра, а затым — настояцелем Кіеўскай Выдубіцкай абіцелі. Ён вядомы і тым, што аднаўляў манастырскія будынкі і храмы. Акрамя гэтага, святы быў добра знаёмы з царкоўнымі спевамі. Невыпадкова,

дзякуючы яго намаганням, пры манастыры з’явіўся выдатны хор.

На здымку: фундамент будучага храма.

Эксперымент у Музеі Коласа

Выстаўка “На прастор!” беларускіх мастакоў Яўгена Шунейкі, Людмілы Налівайка і Віктара Данільчыка адкрылася ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа.

У выставачным пакоі экспануюцца жывапісныя і графічныя работы, прысвечаныя паэту і яго творам, а таксама родным і бліжкім Песняра.

Аўтар гэтай экспазіцыі Яўген Шунейка адзначыў на вернісажы, што работы прадстаўлены вельмі кантрасна: “Віктар Данільчык год назад абараніў дыпломную працу, пад час якой стварыў серыю графічных партрэтаў беларускіх пісьменнікаў. А на выстаўцы прадставіў партрэтныя выявы сыноў Якуба Коласа — Данілы і Міхаса. Работы Людмілы Налівайка можна акрэсліць словамі “мадэрнізм на мяжы з эпітажам”. Яе роспісы на тканінах — дэкартатывыя, і ў той жа час гэта — свежыя, смелыя пейзажы”.

Сярод твораў Яўгена Шунейкі — жывапісны партрэт Коласа “З ідэямі эпічнай паэзіі”, на якім паэт адлюстраваны ў схвальныханым, заглыбленым у свае думкі.

Усе свае работы аўтары падарылі музею. Гэта сапраўды добры падарунак да будучага святкавання 130-годдзя з



Я.Шунейка. “З ідэямі эпічнай паэзіі”.

дня нараджэння Якуба Коласа. Супрацоўнікі ўстановы плануецца надаць новае дыханне выставачнай зале. Тут будуць рэгулярна з’яўляцца новыя экспазіцыі жывапісу і графікі. Вялікая ўвага, па традыцыі, будзе надавацца і кнігам: пад час выстаўкі “На прастор!” можна пазнаёміцца з першымі асобнікамі кнігі “Другое чытанне для дзяцей беларусаў”, “Песні жальбы”, паэм “Новая зямля”, “Сымон-музыка” ды іншых.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

Сёння пра іх мала хто ведае. Нават у шасцітомнай “Гісторыі беларускага мастацтва” (4-ы том “1917 — 1941”, які выйшаў у свет у 1990 годзе, пад рэдакцыяй Л.Дробава і В.Шматава) абодва браты толькі аднойчы — і тое ў дужках — згадваюцца як педагогі, а Хрыстафор — як аўтар фрэскі ў будынку вакзала на станцыі “Сіроціна”. І ўсё. Адзіны матэрыял пад назвай “Фрэскі на старой сцяне”, падрыхтаваны вядомым віцебскім паэтам Давідам Сімановічам, быў апублікаваны больш за 20 гадоў таму. Там аўтар выкарыстоўваў лісты і ўспаміны аб Даркевічах іхніх сваякоў і сучаснікаў. У той час я таксама рыхтаваў артыкул аб гэтых людзях, збіраў успаміны іх былых вучняў, у тым ліку П.Явіча, П.Масленікава, П.Дурчына, І.Пешкура, М.Зялёнкіна, Б.Лосевай, выкладчыка Г.Шульца. Намагаўся штосьці знайсці ў архівах і бібліятэках, але пасля выхаду матэрыялу калегі адклаў рэалізацыю сваёй задумы на няпэўны час. Потым у час правядзення XVI З’езда мастакоў Беларусі (1998 год) віцебскі жывапісец Пётр Явіч, з якім у мяне заўсёды былі добрыя адносіны, нагадаў мне пра маё былое абяцанне: маўляў, “усё ж нядрэнна было б успомніць гэтых цудоўных людзей”, нядобра, каб “памяць аб іх рассыпалася ў прах”, бо “славутая гісторыя Віцебскага мастацкага тэхнікума без гэтых педагогаў будзе няпоўнай і куртатой”. І я ўзяўся за пярэ, каб прывесці ў парадак ужо сабраныя мной матэрыялы...

Пазней мастак па маёй просьбе пераслаў мне алоўкавыя партрэты Даркевічаў, якія ён зрабіў па памяці, бо іхніх фотаздымкаў я не знайшоў, а таксама падарыў мне верш Давіда Сімановіча “Катілася свирепый вал...”, прысвечаны менавіта яму, Явічу, у якім мовай пазіі апаўдалася пра трагічны лёс братаў Даркевічаў — любімых настаўнікаў Пятра Максавіча. Так, Явіч добра ведаў гэтых людзей, навучаўся ў Віцебскім тэхнікуме амаль чатыры гады — да самага іх арышту. І праз кароткі тэрмін пасля той нашай сустрэчы даслаў мне свае дапоўненыя ўспаміны: а памяць у мастака, нягледзячы на сталы ўзрост, была цудоўнай. “Спадзяюся, — пісаў ён мне, што па гэтых сціслых успамінах і ўлічваючы твой багаты мастацтвазнаўчы вопыт ты здолееш падрыхтаваць артыкул пра Даркевічаў”. Невялічкі нарыс тады я ўсё ж надрукаваў, але гэта быў толькі, так бы мовіць, “эскіз” трагічных біяграфій братаў Даркевічаў, “запрашэнне да знаёмства”. Але пасля таго, наколькі я ведаю, больш ніхто не ўзгадваў пра іх у сродках масавай інфармацыі.

Такім чынам, для сённяшніх чытачоў я спачатку прапаную кароткія біяграфічныя даведкі аб Хрыстафорах і Пятры Даркевічах, а потым паспрабую паглядзець на іх вачыма тых, хто асабіста ведаў гэтых цудоўных людзей.

Пётр Яўгенавіч Даркевіч. Нарадзіўся ў 1898 г. у вёсцы Міхалева Веліжскага павета, што на Смаленшчыне — на той час тэрыторыя Паўночна-Заходняга краю. (Па сцвярджэнні яго сына Уладзіслава Пятровіча, нарадзіўся ў г. Веліжы ў 1902-м.) Скончыў факультэт тэорыі і гісторыі мастацтваў Маскоўскага ўніверсітэта. З 1927 па 1937 год выкладаў у Віцебскім мастацкім тэхнікуме і іншых установах горада. Друкаваўся ў рэспубліканскай прэсе з 1927-га. З фундаментальных прац таго часу адзначым артыкулы “Да пытання аб праблеме мастацкага стылю” (часопіс “Польмя”. 1929 г. №11 — 13), “На шырокім творчым шляху” (часопіс “Польмя рэвалюцыі”. 1935 г., №10), артыкулы аб V Усебеларускай мастацкай выстаўцы 1932 года, аб I Выстаўцы мастацкага афар-

Лічыцца, што астры, якія напісаў напрыканцы жыцця Хрыстафор Даркевіч, сімвалізуюць сум. Яны — падарунак чалавеку ад багоў, яго абярэг, амулет, часцінкі далёкай зоркі...

“...Пагадзённе лёсу са свабодай чалавека розуму недаступнае”. Так пісаў Уладзімір Даль. Сапраўды, многія чалавечыя лёсы, што апынуліся пад стальным прэсам сталінскіх рэпрэсій 1930-х, да гэтага часу цяжка ўявіць. Асабліва калі гаворка ідзе аб творчых асобах, якія знаходзіліся, здавалася б, па-за палітыкай і для якіх галоўным у жыцці было мастацтва...

Лёс братаў Пятра і Хрыстафора Даркевічаў склаўся трагічна: абодва былі арыштаваны ў Віцебску ў адзін і той жа дзень — 27 красавіка 1937-га, асуджаны 20 кастрычніка, а праз два тыдні таго ж года расстраляны па артыкуле 58 пункт 10 — “Контррэвалюцыйная дзейнасць”. Праз 20 гадоў, 6 верасня 1957-га, Вяроўным судом БССР быў рэабілітаваны “за адсутнасцю складу злачынства” Пётр, а 12 сакавіка 1961-га — Хрыстафор. Першы — мастацтвазнаўца, педагог, чытаў лекцыі па гісторыі сусветнага мастацтва ў вучылішчы, а таксама ў кінатэхнікуме і педагогічным інстытуце. Другі — мастак-жывапісец і манументаліст, таксама педагог Віцебскага мастацкага вучылішча (да 1934 г. — тэхнікум).

Часцінкі далёкай зоркі

Астры лёсу братаў Даркевічаў

млення кнігі ў БССР 1934 г., восеньскіх выстаўках твораў беларускіх мастакоў 1936 і 1937 г.

Хрыстафор Яўгенавіч Даркевіч. Нарадзіўся ў 1900 годзе, там сама, дзе і ягоны брат Пётр. Вучыўся жывапісу ва ВХУТЕМАСе — ВХУТЕИНе ў Аркадзя Рылова і Георгія Савіцкага (1921 — 1926). Выкладаў у ленинградскіх сярэдніх школах, а з 1931-га — у Віцебскім мастацкім тэхнікуме (вучылішчы). З 1932 г. — удзельнік выставак. Сярод яго твораў, напісаных алеем ці тэмперай, — палотны “Гарачыя дзянёчкі”, “Восень”, “Саўгас “Сасноўка”, “Белы тэрор у Кітаі”, “Над ракой Дзвіной”, “Святочная дэманстрацыя”, партрэты Янкі Купалы, Аляксея Стаханова, намесніка старшыні Саюза пісьменнікаў БССР Андрэя Александровіча (Даркевіч маляваў паэта ў 1934-м з яго кнігай “Выбраныя творы”, якая акурата тады выйшла ў свет). У апошні год жыцця стварыў партрэты Пушкіна і Горкага, “Вясновы пейзаж” і нацюрморт “Астры”, паспеў скончыць фрэску для мастацкага вучылішча, над якой працаваў амаль шэсць гадоў. Былі вядомыя і іншыя фрэскі мастака. Напрыклад, у будынку станцыі “Сіроціна” ў Шумлінскім раёне. Практычна нічога з творчай спадчыны майстра не захавалася.

Пра Пятра Даркевіча:
“Не сілаю моцны чалавек...”

Пётр Явіч (1918 — 2008 гг.) — вядомы беларускі жывапісец, удзельнік Вялікай Айчыннай вай-



Пётр Даркевіч.



Хрыстафор Даркевіч.

вучылішча (1938 г.) і Інстытут жывапісу, скульптуры і архітэктуры імя І.Рэпіна ў Ленінградзе (1953 г.). “Лекцыі Пятра Даркевіча былі не проста пераказам асноўных вех творчага шляху таго або іншага майстра. Для настаўніка было важна, каб мы не толькі маглі асэнсаваць эпоху, у якой тварыў мастак, але і яго своеасаблівае месца, што ён займаў у асяроддзі суайчыннікаў. Гісторыя мастацтва як дысцыпліна, якую чытаў Даркевіч, была ў нас самым любімым і цікавым прадметам...”

Пётр Дурчын (1918 — 1997 гг.) — заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, графік, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Навучаўся ў Віцебскім мастацкім вучылішчы (1934 — 1937), скончыў Маскоўскае мастацкае вучылішча памяці 1905 года (1949-ы). “Упершыню я сустрэў Пятра Яўгенавіча ў бібліятэцы нашага вучылішча, якая мела выдатны збор кніг, альбомаў, каталогаў і мноства рэпрадукцый па сусветным выяўленчым мастацтве. І яшчэ запомніў яго арыгінальную люльку, з якой ён, на маю думку, ніколі не разлучаўся. Менавіта ад яго я толькі даведаўся пра нейкія таямніцы забытанай гісторыі мастацтва, што гэтага “багажу ведаў” мне хапіла на многія далейшыя гады, бо таго настаўніка-энцыклапедыста я больш не сустрэкаў...”

Пётр Явіч: “Адзначу, што Даркевіч чытаў лекцыі не толькі ў вучылішчы. Ён “навучаў” і кіраў-

нікоў горада і вобласці, праводзіў мастацтвазнаўчыя семінары ў педагогічным інстытуце і драмтэатры, вёў спецкурс у кінатэхнікуме, неаднойчы выязджаў з лекцыямі і ў Мінск. Памятаю яшчэ, што ён ажаніўся з Ірай — сваёй вучаніцай, студэнткай нашага вучылішча, і жылі яны шчасліва да самага яго арышту. Потым, здаецца, Ірына Яраславаўна і маленькі сын Уладзік з’ехалі ў Разань...”

Гаўрыла Шульц (1903 — 1984 гг.) — скульптар, мастацтвазнаўца, педагог, заслужаны мастак РСФСР. Дзяцінства прайшло ў Беларусі. Вучыўся ва ВХУТЕМАСе — ВХУТЕИНе. Вучань А.Мацвеева, Л.Шэрвуда, В.Лішава. З 1929 па 1931 гады выкладаў скульптуру ў Віцебскім мастацкім тэхнікуме. Быў членам Рэвалюцыйнай асацыяцыі мастакоў Беларусі (РАМБ). Потым пераехаў у Ленінград, дзе скончыў аспірантуру Інстытута жывапісу, скульптуры і архітэктуры. Пасля вайны выкладаў у Маскоўскім мастацкім інстытуце імя В.Сурыкава і Вышэйшым мастацка-прамысловым вучылішчы (былым Строганавым). Аўтар помнікаў Пушкіну ў Растове-на-Доне і Петразаводску, шматлікіх станковых партрэтаў, дэкаратыўных і садова-паркавых скульптурных кампазіцый. “Пётр Яўгенавіч, мой блізкі сябра і аднадумца, па натуре быў чалавек вельмі рухавы, мог за дзень прачытаць пяць-шэсць лекцый у розных установах Віцебска, а вечарам яшчэ і сустрэцца з артыстамі толькі што створанага тэатра рабочай моладзі альбо супрацоўнікамі Віцебскага акруговага таварыства краязнаўства, у тым ліку з калегамі-мастацтвазнаўцамі І.Фурманам і І.Гаўрысам, архівістам Б.Брэжгам, скульптарамі З.Азгурам і М.Керзіным, жывапісцамі Ю.Пэнам і М.Эндэ, архітэктарам Ц.Кібардзіным. З усімі ён мог знайсці агульную мову, ніколі не даходзіў да шаленства, быў заўсёды спакойны і адначасова ўсмешлівы і прыемны. Вылучаўся добрай памяццю на літаратурныя і мастацтвазнаўчыя творы, шмат з якіх умела пераказваў і нават цытаваў на памяць цэлыя фрагменты. Мала хто тады ведаў, акрамя самых блізкіх, што Пётр цудоўна ведаў Біблію, хаця ў той час гэта, мякка кажучы, не віталася, і нават наадварот. Біблія (здаецца, перайшла да яго ад бацькі, дарэчы, да рэвалюцыі ўладальніка вялікага млына) была для Пятра кладоўкай народнай мудрасці і народнай эстэтыкі. Акрамя велізарнай колькасці павучальных прытчаў і гісторый, ён часта выкарыстоўваў у сваіх лекцыях такія прымаўкі і выразы, як “Фаманяверуючы”, “блудны сын”, “не сілаю моцны чалавек”, “не хлебам адзіным жыве чалавек”. Альбо: “Пабудаваў дом на пяску”, “знайшоў казла адпушчэння”, “куй жалеза, пакуль гарачае”... Памятаю яшчэ адно яго любімае выказанне: “Лепш быць добрым шаўцом, чым дрэнным мастаком”. Словам, быў чалавек што трэба — сапраўдны інтэлігент, акрамя ўсяго іншага, надзелены ад прыроды пачуццём добрага гумару на ўсе выпадкі жыцця. Дарэчы, некаторыя маральныя якасці ён прывіў і мне, можа, неўсвядомлена, без майго ведаму, маёй волі. Цяпер ясна бачу, што некаторыя мае погляды і светапогляд у нейкай ступені фарміраваліся пад яго ўплывам. Гэта была, несумненна, асоба вялікай духоўнай сілы, якая ўмела прымуць тых, хто яе акружаў, мысліць, разважаць ейнымі катэгорыямі і каштоўнасцямі...”

(Заканчэнне будзе.)
Барыс КРЭПАК

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 227 45 62.

- Мастоцтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастоцтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастоцтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастоцтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастоцтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

Выстаўкі:

- Выстаўка "І больш за стагоддзе...".
- Выстаўка М. Міхалапа "Маё XX-е стагоддзе".
- Выстаўка графікі "І прелесті твоей секрет разгадка жыцці равнослен...". Да 18.07.2011.
- "ТРОГАТельная выстаўка". Да 18.07.2011.
- Фотавыстаўка "Копія ўяўнай рэчаіснасці". Да 13.06.2011.
- Выстаўка "Італія, радзіма натхнення".

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К. Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастоцтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст.".
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "З крыніц адвечнай прыгажосці".
- "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).

Выстаўкі:

- "Экспануецца ўпершыню".

казак Якуба Коласа. **Выстаўка:**

- "Дзе льецца Нёман срэбраводны".
- "Акварэльная каласіяна".
- "З узбекам адной мовой складалі песню аб вайне".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.

Пастаянная экспазіцыя

- "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".
- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі "Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
- Музейная гульня

Святланы Дубялір "Гульня фантазіі".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.
- **Выстаўкі:**
- "Пераможцы".
- "Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці".
- "Дарогамі Перамогі. Бацька і сын Федарэнкі". Да 31.08.2011.
- Фотавыстаўка Ларысы Салодкінай "Творцы Перамогі".

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.

- "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А. Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня".
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі). *Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў* Экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі:

- Выстаўка кніг

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- "Музей крыміналістыкі".

Выставачная зала:

- Падрыхтоўка новай выстаўкі.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс: 290 60 10.

- Рэспубліканская выстаўка "Малюнак і скульптура".
- Выстаўка Андрэя Смолака (Славакія).
- Выстаўка Анатоля Бяляўскага.
- Выстаўка Леаніда Грышука.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 227 26 12.

- IV Рэспубліканская выстаўка сучаснай візуальнай творчасці студэнтаў ВУНУ "АРТ АКАДЭМІЯ".
- Выстаўка Васіля Зянько "Reflexus".

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г. ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр. Леніна, 43. Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:

- "Гаўрыла Вашчанка".
- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:

- Выстаўка габеленаў Галіны Крываблочкинай.
- Выстаўка алавяных салдацікаў і мадэлей караблёў А. Ляўкова.
- Конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці памяці Станіслава Дзьвяжанава.

УВАГА!

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ДРУГОЕ ПАЎГОДДЗЕ 2011 ГОДА!

Падпісныя індэкссы:
індывідуальная падпіска — 63875,
ведамасная падпіска — 638752.

Паспяшайцеся на пошту!

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ, КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."



г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы



Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н. Тэл.: 507 44 68.

- Выстаўка "Таямніцы дрэва. Разьба па дрэве, чаканка".

МУЗЕЙ В.К. БЯЛІНІЦКАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ



г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя. "Культура I-й пал. XIX ст.".

■ Праект Вольгі Смаляк "Ажылыя карціны Андрэя Смаляка".

Дом-музей І З'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І З'езда РСДРП".
- "Падары клопат дзецям".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Тэатралізаваная экскурсія паводле

"У пошуках Папараць-кветкі".
■ Выстаўка "Свет там думкі хітрыя знае..." (рэклама ў перыядычным друку пач. XX ст. у арэфактах эпохі).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М. Багдановіча, 15. Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:

- "Традыцыі і культура Палесціны".
- "Свет шчодры. Свет мяне паўторыць..." (да 80-годдзя з дня нараджэння У. Караткевіча).
- "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".
- "Спадарожнікі дзяцінства".
- Выстаўка

Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

- Выстаўка васьковых фігур "Таёмная вячэра".
- Выстаўка работ маладых мастакоў з калекцыі Музея сучаснага выяўленчага мастацтва "Belart.by".
- "Прастора, напоўненая сэнсам".
- Выстаўка Мікалая Батвінніка "Тыя, што бягуць па лязу брытвы".
- Выстаўка карлікавых дрэў Д. Віхарова "Бансай".

Экспазіцыі:

"Мастоцтва для вечнасці".
■ Выстаўка твораў Вольгі Капачовай "Muchos bosses".

Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- Пакой крывых люстэркаў.
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Куток жывых экзатычных рэптылій. *Зімовы сад* Свет субтрапічных раслін і жывёл. *Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме* (вул. Кірава, 8). *Гомельскі парк* *Прыватная калекцыя галубоў* "Сімвал міру і любові".

ТЭАТРЫ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ



г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

- 5 — Малады балет Беларусі "Дон Кіхот" Л. Мікуса.
- 6 — Творчы юбілей дырыжора Льва Ляха "Жызэль" А. Адана.
- 8 — "Іяланта" П. Чайкоўскага.
- 9 — "Кармэн" Ж. Бізэ.
- 9 — "Стварэнне

РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл.: 334 60 08.

- 6 — "Адамавы жарты"

С. Навуменкі.

- 7 — "Неба ў дыямантах" А. Чухава.
- 8 — "Адэль" Я. Таганавы.
- 9 — "Жан і Беатрыса" К. Фрэшэта.
- 9 — "Спектакль № 7" Я. Карняга.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

- 6 — "Блакiтная камя" К. Брайтбурга.

- 7 — "Сільва" І. Кальмана.
- 8 — "Ноч у Венецыі" І. Штрауса.
- 9 — "Шахзада" М. Рымскага-Корсакава.
- "Іспанскія мініяцюры".

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна КРУШЫНСКАЯ
Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Вялянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.
Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасся ПАНКРАТАВА, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕЎСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загадчык аддзела фотайлюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД
Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакой 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
(017) 290-22-50 (прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкае ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2011.
Індэкс 63875
Наклад 8305
Падпісана ў свет 2.06.2011 у 18.30
Замова 2579
РУП "Выдавецтва "Культура і мастацтва"
"Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.
ISSN 1994-4780

